

«ҚазАгроҚаржы» акционерлік қоғамы

Қаржылық есептілік

*2017 жыл үшін
тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебімен*

МАЗМҰНЫ**ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ АУДИТОРЛЫҚ ЕСЕБІ**

Қаржылық жағдай туралы есеп	1
Пайда мен зияндар туралы есеп	2
Жиынтық кіріс туралы есеп	3
Капиталдағы өзгерістер туралы есеп	4
Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп.....	5

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

1. Қызметінің сипаты	6
2. Қаржылық есептілікті дайындау негізі.....	6
3. Есеп саясатының негізгі ережелері.....	6
4. Маңызды есептік пайымдаулар мен бағалаулар.....	19
5. Ақша қаражаты мен оның баламалары	20
6. Несиелік ұйымдардағы қаражат.....	20
7. Туынды қаржы активтері	21
8. Клиенттерге берілетін несиелер.....	21
9. Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	22
10. Қаржылық жалға арналған мүлік	23
11. Негізгі құралдар	24
12. Қосылған құн салығы мен өтелуге жататын басқа да салықтар.....	24
13. Берілген аванстар.....	24
14. Акционердің алдындағы берешек.....	24
15. Несиелік ұйымдардың қаражаты	25
16. Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	26
17. Салық салу	26
18. Алынған аванстар	28
19. Басқа да активтер және басқа да міндеттемелер.....	28
20. Шарттық және шартты міндеттемелер	28
21. Капитал.....	29
22. Басқа да кірістер	30
23. Қызметкерлер құрамының шығыстары және өзге операциялық шығыстар	31
24. Клиенттерге берілген несиелерді қайта құрылымдаудан болған таза зиян	31
25. Резервтерді құрудан және құнсыздануынан болған басқа да шығыстар.....	31
26. Тәуекелдерді басқару	32
27. Қаржы құралдарының әділ құны.....	39
28. Активтер мен міндеттемелерді өтеу мерзімін сараптау.....	42
29. Байланысты тараптармен операциялар	42
30. Қаржылық қызметке қатысты міндеттемелердегі өзгерістер.....	44
31. Капитал жеткіліктігі	44

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

«ҚазАгроҚаржы» акционерлік қоғамның Акционері мен Директорлар кеңесіне

Пікір

Біз «ҚазАгроҚаржы» акционерлік қоғамының (бұдан әрі «Компания») қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік, әрі оған 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы есеп, пайда мен зияндар туралы есеп, жиынтық кіріс туралы есеп, көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін капиталдағы өзгерістер туралы есеп және ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп, сондай-ақ есеп саясатының негізгі ережелеріне қысқаша шолуды қоса алғанда, қаржылық есептілікке жасалған ескертпелер жатады.

Біздің пікірімізше, қоса беріліп отырған қаржылық есептілік барлық елеулі аспектілерде 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның қаржылық жағдайын, сондай-ақ көрсетілген күнге аяқталған жыл ішіндегі ақша қаражатының қозғалысы мен қаржылық нәтижелерін Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан әрі «ХҚЕС») сәйкес дұрыс бейнелейді.

Пікірді білдіру негізі

Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына (бұдан әрі «ХАС») сәйкес жүргіздік. Осы стандарттарға сәйкес біздің міндеттеріміз одан әрі біздің есебіміздің «Аудитордың қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі» бөлігінде сипатталған. Біз Бухгалтерлерге арналған халықаралық этика стандарттары жөніндегі кеңестің Кәсіпқой бухгалтерлер этикасының кодексіне (бұдан әрі - «БХЭСК Кодексі») сәйкес Компанияға қатысты біз тәуелсізбіз және біз БХЭСК Кодексіне сәйкес басқа да этикалық міндеттерді орындадық.

Біз алынған аудиторлық дәлелдер өз пікірімізді білдіру үшін негіздеме ретінде болуы үшін жеткілікті әрі лайықты болып табылады деп пайымдаймыз.

Аудиттің шешуші мәселелері

Аудиттің шешуші мәселелері – біздің кәсіптік пайымдауымызға сай ағымдағы кезең үшін қаржылық есептіліктің аудиті үшін барынша маңызды болып табылған мәселелер. Бұл мәселелер қаржылық есептілік аудитіміздің контекстінде және осы есептілік туралы пікірімізді қалыптастыру кезінде қарастырылған және біз бұл мәселелер жөнінде бөлек пікірімізді білдірмейміз. Төменде көрсетілген мәселеге қатысты бұл мәселенің аудитіміздің барысында қалай қарастырылғанының сипаты осы контекстінде келтіріледі.

Біз есебіміздің «Аудитордың қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі» бөлімінде сипатталған міндеттерді, оның ішінде осы мәселеге де қатысты міндеттерді орындадық. Тиісінше, аудитімізге қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелдерін бағалауымызға жауап ретінде әзірленген рәсімдерді орындау жатады. Аудиторлық процедураларымыздың, соның ішінде төменде көрсетілген мәселені қарастыру барысында орындалған процедуралардың нәтижелері қоса беріліп отырған қаржылық есептілік туралы аудиторлық пікірімізді білдірудің негізі болады.

Аудиттің шешуші мәселесі

Біздің аудит барысындағы аудиттің шешуші мәселесінің қарастырылу жолы

Қаржылық жалдаудың дебиторлық берешегі мен клиенттерге берілген несиелердің құнсыздану резерві

Клиенттерге берілген несиелердің және қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешектің құнсыздану резервінің деңгейін бағалау Компания басшылығы пайымдауының шешуші саласы болып табылады. Құнсызданудың белгілерін анықтау және өтелетін құнды айқындау субъективті пайымдауды айтарлықтай пайдалану, жорамалдарды пайдалану және түрлі факторларды, оның ішінде лизинг алушының немесе қарыз алушының қаржылық жай-күйін, күтілетін келешек ақша ағындарын және кепілге қойылған әрі жалға алынған мүліктің құнын талдау кіретін процесс болып табылады. Түрлі модельдер мен жорамалдарды пайдалану клиенттерге берілген несиелердің және қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешектің құнсыздану резервінің сомасына едәуір әсер ете алады.

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жиынтығында Компания активтерінің жалпы сомасының 65 % және 16% құрайтын қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешектің және клиенттерге берілген несиелердің едәуір сомаларының, сондай-ақ басшылық пайдаланған маңызды пайымдаулардың күшіне орай, құнсыздану резервін бағалау аудиттің шешуші мәселесін білдірді.

Біздің аудиторлық процедураларымызға клиенттерге берілген несиелердің және қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешектің құнсыздану резервін бағалау әдістемесін талдау, сондай-ақ құнсыздану белгілерін анықтау процестеріне бақылау жасау және құнсыздану резервін есептеу құралдарын талдау әрі тестілеу кіреді. Аудиторлық процедуралардың шеңберінде біз жорамалдарды талдап, Компания клиенттерге берілген несиелердің және қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешектің құнсыздану резервін бағалау кезінде пайдаланған бастапқы деректерді жиынтық негізде, оған қоса зиян коэффициенттерін, дефолт ықтималдылығын және қайтарылмайтын шығындар деңгейін тестіледік. Біз болған шығындар жөніндегі статистикалық ақпаратты бағалау кезінде қолданылған Компания басшылығы пайымдауларының бірізділігін, сондай-ақ қолданылатын құнсыздану моделін ортақ қабылданған практикаға және біздің кәсіпқой пайымдауымызға сәйкестігін сараладық. Клиенттерге берілген несиелердің және қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешектің құнсыздануын дербес негізде бағалауға қатысты біз Компания басшылығының келешек ақша ағындарын алу бойынша үміттерін, оның ішінде біздік кәсіптік пайымдауымыздың және нарықта қол жетімді ақпараттың негізінде кепіл мүлкі өндіріліп алынған және жалға алынған мүлік алынып қойылған жағдайда талдадық.

Біз қаржылық есептіліктің 8,9 және 29-ескертпелерінде ашылып көрсетілген клиенттерге берілген несиелердің және қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешектің құнсыздану резерві туралы ақпаратқа қатысты процедураларды орындадық.

Компанияның 2017 жылғы Жылдық есебіне қосылған басқа да ақпарат

Басқа да ақпаратқа Жылдық есепте қамтылған ақпарат жатады, бірақ қаржылық есептілік пен сол туралы біздің аудиторлық есебіміз жатпайды. Басқа да ақпарат үшін жауапкершілікті басшылық көтереді. Жылдық есеп, жорамалмен, бізге осы аудиторлық есеп күнінен кейін ұсынылады.

Қаржылық есептілік туралы пікіріміз басқа ақпаратқа таралмайды және біз бұл ақпаратқа қатысты қандай да бір нысанда сенімділікті білдіретін тұжырымды ұсынбаймыз.

Қаржылық есептілікке аудитті жүргізуімізге орай біздің міндетіміз жоғарыда аталған басқа ақпаратпен, ол бізге ұсынылған кезде танысу және бұл ретте басқа да ақпарат пен қаржылық есептіліктің немесе аудит барысында ие болған біліміміз арасында елеулі сәйкессіздіктердің болуы және басқа да ақпарат өзге елеулі бұрмалануларды қамтымайтындығы мәселесін қарастыру болып табылады.

Басшылықтың және Директорлар кеңесінің қаржылық есептілік үшін жауапкершілігі

Басшылық қаржылық есептіліктің ХҚЕС-ке сәйкес жасалуы және шынайы ұсынылуы үшін әрі басшылық шынайы емес әрекеттердің немесе қатенің салдарынан маңызды бұрмалануы жоқ қаржылық есептілікті дайындау үшін қажет деп санайтын ішкі бақылау жүйесі үшін жауапкершілік көтереді.

Қаржылық есептілікті дайындау кезінде басшылық Компанияның өз қызметін үздіксіз жалғастыра алу қабілетін бағалау үшін, тиісті жағдайларда қызметтің үздіксіздігіне қатысты мәліметтердің ашылып көрсетілуі үшін және басшылық Компанияны таратқысы келген, оның қызметін тоқтатқысы келген жағдайларды немесе оның мұндай әрекеттерге іс жүзіндегі баламасы болмай қалған жағдайларды қоспағанда, есептіліктің қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалдың негізінде жасалуы үшін жауапкершілік көтереді.

Директорлар кеңесі Компанияның қаржылық есептілігінің дайындалу процесін қадағалау үшін жауапкершілік көтереді.

Аудитордың қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз қаржылық есептілік бүтіндей адал емес әрекеттердің немесе қателердің салдарынан және біздің пікірімізді қамтитын аудиторлық есепті шығаруда елеулі бұрмалануларды қамтымайды деген ақылға қонымды сенімдікке қол жеткізу болып табылады. Ақылға қонымды сенімділік сенімділіктің жоғары дәрежесін білдіреді, бірақ Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілген аудит елеулі бұрмалану бола қалғанда оны әрдайым анықтайтындығының кепілдігі болып табылады. Бұрмаланулар адал емес әрекеттердің немесе қателердің нәтижесі болуы мүмкін және егер олар жеке-жеке немесе жиынтығында осы қаржылық есептіліктің негізінде қолданылатын пайдаланушылардың экономикалық шешімдеріне әсер етуі мүмкін деп негізделген күйде пайымдауға болса, елеулі болып есептеледі.

Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілетін аудиттің шеңберінде біз кәсіпқой пайымдауды қолданып, бүкіл аудиттің бойына кәсіптік скептицизмді сақтап қаламыз. Сонымен бірге, біз келесіні орындаймыз:

- ▶ адал емес әрекеттердің немесе қателердің салдарынан болған қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелдерін анықтап, бағалаймыз; осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық процедураларды жасаймыз; өз пікірімізді білдіру үшін негіздеме ретінде болуы үшін жеткілікті әрі лайықты болып табылатын аудиторлық дәлелдерді аламыз. Қателердің нәтижесінде елеулі бұрмаланудың анықталмауы тәуекеліне қарағанда, жоғарыдағы адал емес әрекеттердің нәтижесінде елеулі бұрмаланудың анықталмай қалу тәуекелі, өйткені адал емес әрекеттерге сөз байласу, алдау, қасақана жіберіп қою, ақпараттың дұрыс ұсынылмауы немесе ішкі бақылау жүйесін айнала жасалған амалдар кіруі мүмкін;
- ▶ Компанияның ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікірді білдіру мақсатында емес, жағдайларға сәйкес келетін аудиторлық процедураларды әзірлеу мақсатында, аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесін түсінеміз;
- ▶ қолданылатын есеп саясатының лайықты сипатын және басшылық айқындаған бухгалтерлік бағалау және тиісті ақпараттың ашылып көрсетілу негізділігін бағалаймыз;
- ▶ басшылықтың қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалды қолдану заңдылығы туралы тұжырым жасаймыз және түскен аудиторлық дәлелдердің негізінде Компанияның өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетінде айтарлықтай күмән туғыза алатын оқиғаларға немесе талаптарға орай елеулі белгісіздіктің бар екендігі туралы тұжырым жасаймыз. Егер де біз елеулі белгісіздіктің болуы туралы тұжырымға келетін болсақ, біз өзіміздің аудиторлық есебімізде қаржылық есептілікте ақпараттың тиісінше ашылып көрсетілуіне назар аудартуымыз керек немесе егер ақпараттың осылайша ашылып көрсетілуі лайықты болып табылмаса, пікірімізді түрлендіру керек. Біздің тұжырымдар аудиторлық есебіміз жасалған күнге дейін түскен аудиторлық дәлелдерге негізделген. Дегенмен келешек оқиғалар немесе талаптар Компанияның өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетінен айырылып қалуына әкеп соқтыра алады;
- ▶ қаржылық есептіліктің бүтіндей ұсынылуын, оның құрылымы мен мазмұнын бағалаймыз, оған қоса ақпаратты ашып көрсету, сондай-ақ қаржылық есептіліктің оның негізінде болған операциялар мен оқиғаларды олардың шынайы ұсынылуын қамтамасыз ететіндей етіп ұсынылатындығын бағалаймыз.

Біз Директорлар кеңесінің назарына, өзгесінен басқа, аудиттің жоспарланған көлемі мен мерзімдері туралы, сондай-ақ аудит нәтижелері бойынша елеулі ескертулер туралы, оның ішінде егер біз аудит процесінде ондайларды анықтасақ, ішкі бақылау жүйесінің едәуір кемшіліктері туралы ақпаратты жеткізе отырып, онымен ақпараттық өзара әрекеттесуді жүзеге асырамыз.

Сондай-ақ біз Директорлар кеңесіне тәуелсіздікке қатысты барлық тиісті этикалық талаптарды сақтағандығымыз туралы мәлімдеме жасадық және осы тұлғаларды барлық өзара қарым-қатынастар мен аудитордың тәуелсіздігіне әсер етеді деп негізделген түрде есептеуге болатын басқа да мәселелер туралы, ал қажетті жағдайларда - тиісті сақтық шаралары туралы хабардар еттік.

Біз Директорлар кеңесінің назарына жеткізген мәселелерден біз ағымдағы кезең үшін қаржылық есептіліктің аудиті үшін барынша маңызды болған және тиісінше, аудиттің шешуші мәселелері болып табылатын мәселелерді айқындаймыз. Біз бұл мәселелерді аудиторлық есебімізде сипаттаймыз, тек бұл мәселелер туралы ақпаратты жария ету заңмен немесе нормативтік актімен тыйым салынған жағдайдан немесе қандай да бір мәселе туралы ақпарат біздің есебімізде хабарланбауы тиіс екендігі туралы тұжырымға келген сирек жағдайлардан басқа, өйткені мұндай ақпаратты хабарлаудың теріс салдары оның хабарлануынан қоғамдық маңызы бар пайдадан асады деп жорамал жасауға болады.

Соның нәтижелері бойынша тәуелсіз аудитордың осы аудиторлық есебі шығарылған, аудиттің жүргізілуіне жауапты жетекші - Бахтиёр Эшонкулов.

„Эрнст энд Янг“ ЖШС

Бахтиёр Эшонкулов
Аудитор / Аудит жөніндегі партнёр

Аудитордың 2012 жылғы 27 тамыздағы
№ МФ-0000099 біліктілік куәлігі

050060, Қазақстан Республикасы, Алматы қ.
Әл-Фараби даңғылы, 77/7, «Есентай Тауэр» ғимараты

2018 жылғы 15 наурыз

Гульмира Тұрмағамбетова
«Эрнст энд Янг» ЖШС-тің
Бас директоры

Қазақстан Республикасының аумағында
аудиторлық қызметпен айналысуға арналған
мемлекеттік лицензия: сериясы МФЮ-2,
№ 0000003, Қазақстан Республикасы
Қаржы Министрлігімен 2005 жылғы
15 шілдеде берілген

ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ЕСЕП**2017 жылдың 31 желтоқсанына***(мың теңгемен)*

	Ескерт.	2017 жыл	2016 жыл
Активтер			
Ақша қаражаты мен оның баламалары	5	41.239.167	22.989.891
Несиелік ұйымдардағы қаражат	6	149.809	662.881
Туынды қаржы активтері	7	—	829.066
Клиенттерге берілетін несиелер	8	45.066.761	54.841.601
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	9	183.288.007	197.402.364
Қаржылық жалдауға арналған мүлік	10	5.131.712	5.292.406
Корпоративтік табыс салығы бойынша ағымдағы активтер	17	125.579	894.899
Негізгі құралдар	11	1.040.490	1.010.749
Материалдық емес активтер		530.043	216.334
Қосылған құн салығы мен өтелуге жататын басқа да салықтар	12	3.106.338	1.874.026
Берілген аванстар	13	2.558.452	284.744
Басқа да активтер	19	576.406	484.261
Активтер жиыны		282.812.764	286.783.222
Міндеттемелер			
Акционердің алдындағы берешек	14	75.539.402	85.638.633
Несиелік ұйымдардың қаражаты	15	40.429.623	39.556.372
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	16	46.969.316	46.841.139
Корпоративтік табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған міндеттемелер	17	1.669.304	2.133.275
Алынған аванстар	18	3.555.199	2.502.225
Кейінге қалдырылған қосылған құн салығы бойынша міндеттемелер		3.979.227	2.945.520
Басқа да міндеттемелер	19	7.885.742	7.798.233
Міндеттемелер жиыны		180.027.813	187.415.397
Капитал			
Жарғылық капитал	21	82.837.204	82.837.204
Қосымша төленген капитал	21	24.912.791	23.282.853
Резервтік капитал	21	1.436.184	1.436.184
Шартты бөлу резерві	21	(9.542.733)	(9.372.015)
Бөлінбеген пайда		3.141.505	1.183.599
Капитал жиыны		102.784.951	99.367.825
Міндеттемелер мен капитал жиыны		282.812.764	286.783.222
Бір жай акцияның баланстық құны (теңгемен)	21	1.234,41	1.196,94

Компания Басқармасы атынан шығаруға қол қойылды және бекітілді:

Рустам Тимурович Карагойшин

Басқарма Төрағасының М.а.

Гүлнар Такишевна Шоданова

Бас бухгалтер

2018 жылғы 15 наурыз

6-45 бет аралығындағы қоса беріліп отырған ескертпелер осы қаржылық есептіліктің ажыратылмас бөлігі болып табылады.

ПАЙДА МЕН ЗИЯНДАР ТУРАЛЫ ЕСЕП**2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін***(мың теңгемен)*

	Ескерт.	2017 жыл	2016 жыл
Пайыздық кірістер			
Қаржылық жал бойынша дебиторлық берешек		18.966.880	17.788.390
Клиенттерге берілетін несиелер		6.184.998	5.763.140
Несиелік ұйымдардағы қаражат		1.953.413	1.761.051
Пайыздық кірістер жиыны		27.105.291	25.312.581
Пайыздық шығыстар			
Акционердің алдындағы берешек		(5.990.768)	(6.356.922)
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар		(4.551.325)	(3.500.199)
Несиелік ұйымдардың қаражаты		(3.757.399)	(2.512.193)
Пайыздық шығыстар жиыны		(14.299.492)	(12.369.314)
Таза пайыздық кіріс		12.805.799	12.943.267
Қаржылық жалдаудың дебиторлық берешегі мен клиенттерге берілген несиелердің құнсыздану резерві	8.9	(2.711.001)	(6.187.708)
Клиенттерге берілген несиелердің құнсыздану резервін және қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешекті шегере отырып таза пайыздық кіріс		10.094.798	6.755.559
Туынды қаржы активтерімен операциялар бойынша таза шығыстар	7	(786.945)	(947.531)
Шетел валютасындағы операциялар бойынша таза (шығыстар)/кірістер		(1.274.414)	290.810
Басқа да кірістер	22	1.024.387	878.302
Пайыздық емес (шығыстар)/кірістер		(1.036.972)	221.581
Персонал шығыстары	23	(2.620.500)	(2.380.330)
Басқа да операциялық шығыстар	23	(1.034.092)	(732.470)
Клиенттерге берілген несиелерді қайта құрылымдаудан болған таза зиян	24	(599.402)	(669.237)
Резервтерді құрудан және құнсыздануынан болған басқа да шығыстар	25	(1.105.641)	(300.170)
Амортизация		(192.108)	(171.086)
Пайыздық емес шығыстар		(5.551.743)	(4.253.293)
Корпоративтік табыс салығының шығыстарына дейінгі пайда		3.506.083	2.723.847
Корпоративтік табыс салығы бойынша үнемділік	17	66.137	504.782
Бір жылғы пайда		3.572.220	3.228.629

Компания Басқармасы атынан шығаруға қол қойылды және бекітілді:

Рустам Тимурович Карагойшин

Гүлнар Такишевна Шоданова

Басқарма Төрағасының М.а.

Бас бухгалтер

2018 жылғы 15 наурыз

6-45 бет аралығындағы қоса беріліп отырған ескертпелер осы қаржылық есептіліктің ажыратылмас бөлігі болып табылады.

ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ЕСЕП**2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін***(мың теңгемен)*

<i>Ескерт.</i>	2017 жыл	2016 жыл
Бір жылғы пайда	3.572.220	3.228.629
Бір жылғы басқа да жиынтық кіріс	—	—
Бір жылғы жиынтық кіріс жиыны	3.572.220	3.228.629

Компания Басқармасы атынан шығаруға қол қойылды және бекітілді:

Рустам Тимурович Карагойшин

Басқарма Төрағасының М.а.

Гүлнар Такишевна Шоданова

Бас бухгалтер

2018 жылғы 15 наурыз

КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ЕСЕП**2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін**

(мың теңгемен)

	Жарғылық капитал	Қосымша төленген капитал	Резервтік капитал	Шартты бөлу резерві	Бөлінбеген пайда / (жинақталған зиян)	Капитал жиыны
2015 жылдың 31 желтоқсанына	82.837.204	22.248.866	1.436.184	(9.047.665)	(2.045.030)	95.429.559
Бір жылғы жиынтық кіріс жиыны	-	-	-	-	3.228.629	3.228.629
Салықты шегере отырып, Акционерден әділ құны бойынша алынған қарыздарды бастапқы мойындаудан түскен кіріс (21-ескертпе)	-	1.033.987	-	-	-	1.033.987
Жарияланған дивидендтер (21-ескертпе)	-	-	-	-	-	-
Салықты шегере отырып, бір жылғы шартты бөлу бойынша резерв (21-ескертпе)	-	-	-	(324.350)	-	(324.350)
2016 жылдың 31 желтоқсанына	82.837.204	23.282.853	1.436.184	(9.372.015)	1.183.599	99.367.825
Бір жылғы жиынтық кіріс жиыны	-	-	-	-	3.572.220	3.572.220
Салықты шегере отырып, Акционерден әділ құны бойынша алынған қарыздарды бастапқы мойындаудан түскен кіріс (21-ескертпе)	-	1.629.938	-	-	-	1.629.938
Жарияланған дивидендтер (21-ескертпе)	-	-	-	-	(1.614.314)	(1.614.314)
Салықты шегере отырып, бір жылғы шартты бөлу бойынша резерв (21-ескертпе)	-	-	-	(170.718)	-	(170.718)
2017 жылдың 31 желтоқсанына	82.837.204	24.912.791	1.436.184	(9.542.733)	3.141.505	102.784.951

Компания Басқармасы атынан шығаруға қол қойылды және бекітілді.

Рустам Тимурович Карагойшин

Гүлнар Такишевна Шоданова

2018 жылғы 15 наурыз

6-45 бет аралығындағы қоса беріліп отырған ескертпелер осы қаржылық есептіліктің ажыратылмас бөлігі болып табылады.

АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ЕСЕП**2017 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін***(мың теңгемен)*

	<i>Ескерт.</i>	2017 жыл	2016 жыл
Операциялық қызметтен болған ақша ағындары			
Түскен пайыздар		23.717.641	21.400.923
Төленген пайыздар		(10.307.315)	(7.556.872)
Туынды қаржы активтерімен операциялар бойынша шығыстарды шегере отырып өткізілген кірістер	7	42.121	70.223
Қызметкерлерге төленген шығыстар		(2.788.270)	(2.339.589)
Басқа да төленген операциялық шығыстар		(995.693)	(750.221)
Басқа да түскен кірістер		318.740	258.194
Шетел валюталарымен операциялар бойынша кірістерді шегере отырып жұмсалған шығыстар		(107.662)	(130.688)
Операциялық активтер мен міндеттемелердегі өзгерістерге дейінгі операциялық қызметтен түскен ақша ағымдары		9.879.562	10.951.970
<i>Операциялық активтердің таза азаюы/(көбеюі)</i>			
Несиелік ұйымдардағы қаражат		532.728	1.871.187
Клиенттерге берілетін несиелер		7.561.478	3.026.777
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек		17.276.929	(12.507.446)
Қосылған құн салығы мен өтелуге жататын басқа да салықтар		(1.232.312)	(319.875)
Берілген аванстар		(2.256.264)	(120.144)
Басқа да активтер		(794.817)	(440.736)
<i>Операциялық міндеттемелердің таза азаюы</i>			
Алынған аванстар		1.052.974	299.740
Басқа да міндеттемелер		445.659	1.383.809
Корпоративтік табыс салығына дейінгі операциялық қызметтен болған таза ақша ағындары		32.465.937	4.145.282
Төленген корпоративтік табыс салығы		(293.319)	(268.167)
Операциялық қызметтен ақша қаражатының таза түсімі		32.172.618	3.877.115
Инвестициялық қызметтен түсетін ақша ағындары			
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтерді сатып алу		(537.062)	(93.142)
Негізгі құралдарды өткізуден түскен түсім		4.526	1.682
Инвестициялық қызмет бойынша ақша қаражатының таза жұмсалуды		(532.536)	(91.460)
Қаржылық қызметтен болған ақша ағындары			
Акционерден қарыздардың түсуі	30	6.653.248	5.504.093
Акционерден алынған қарыздарды өтеу	30	(18.511.028)	(27.007.199)
Несиелік ұйымдардан қарыздар алу	30	11.220.884	26.712.535
Несиелік ұйымдардан алынған қарыздарды өтеу	30	(10.953.506)	(17.621.359)
Шығарылған борыштық бағалы қағаздардан түскен түсім	30	-	8.000.000
Акционерге төленген дивидендтер	21	(1.614.314)	-
Инвестициялық қызмет бойынша ақша қаражатының таза жұмсалуды		(13.204.716)	(4.411.930)
Айырбас бағамдары өзгерістерінің ақша қаражатына және олардың баламаларына әсері		(186.090)	(258.166)
Ақша қаражаты және баламаларының таза көбеюі/(азаюы)		18.249.276	(884.441)
Жыл басындағы ақша қаражаты мен оның баламалары	5	22.989.891	23.874.332
Жыл соңындағы ақша қаражаты мен оның баламалары	5	41.239.167	22.989.891
Ақшалай емес операциялар			
Корпоративтік табыс салығы бойынша ағымдағы активтердің басқа салықтар бойынша міндеттемелерге қарсы есепке алу		300.000	-

Компания Басқармасы атынан шығаруға қол қойылды және бекітілді:

Рустам Тимурович Карагойшин

Басқарма Төрағасының М.а.

Гүлнар Такишевна Шоданова

Бас бухгалтер

2018 жылғы 15 наурыз

6-46 бет аралығындағы қоса беріліп отырған ескертпелер осы қаржылық есептіліктің ажыратылмас бөлігі болып табылады.

(мың теңгемен)

1. Қызметінің сипаты

«ҚазАгроҚаржы» акционерлік қоғамы (бұдан әрі мәтін бойынша – «Компания») Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес Қазақстан Республикасы Үкіметінің «Ауыл шаруашылығының кейбір мәселелері туралы» 1999 жылғы 24 қарашадағы № 1777 Қаулысына сәйкес құрылды. Компания Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі (бұдан әрі мәтін бойынша – «ҚРҰБ») 2006 жылғы 31 наурызда берген Қазақстан Республикасының банк заңнамасында көзделген операцияларды жүргізуге арналған № 16 лицензияның негізінде өз қызметін жүзеге асырады. Сонымен бірге, Компанияның ҚРҰБ 2006 жылғы 23 қыркүйектегі № 195 қаулысына сай қаржы агенті мәртебесіне ие.

Компанияның негізгі қызмет түрлері мыналар:

- агроөнеркәсіптік кешенде лизинг қызметі;
- несиелендіру және осы Жарғыда көзделген, Қоғамның мақсаттары мен міндеттеріне жауап беретін, заңнамалық актілермен тыйым салынбаған өзге де қызмет түрлері;
- агроөнеркәсіптік кешенді дамытуға бағытталған республикалық бюджеттік және өзге де бағдарламалардың іске асырылуына қатысу.

Компанияның тіркелген кеңсежайы мына мекенжайда орналасқан: Қазақстан Республикасы, Астана қаласы, Кенесары көшесі, 51-үй.

2017 және 2016 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Компанияның Қазақстан Республикасының аумағында тіркелген 15 филиалы бар.

2017 және 2016 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша «ҚазАгро» ұлттық басқарушы холдинг» акционерлік қоғамы (бұдан әрі – «ҚазАгро» немесе «Акционер») Компанияның жалғыз акционері болып табылады. Қазақстан Республикасының Үкіметі Компанияның түпкі меншік иесі болып табылады.

2. Қаржылық есептілікті дайындау негізі

Жалпы бөлім

Осы қаржылық есептілік Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан әрі мәтін бойынша – «ХКЕС») сәйкес дайындалды.

Осы қаржылық есептілік «Есеп саясатының негізгі ережелері» бөлімінде аталып өткенді қоспағанда, нақты шығындар бойынша бағалауды есепке алу қағидатына сәйкес әзірленді.

Қаржылық есептілік бір жай акцияның баланстық құны есебінен алынған деректерді қоспағанда немесе егер өзгесі көрсетілмесе, мың қазақстандық теңгемен (бұдан әрі мәтін бойынша – «мың теңге») көрсетілген.

3. Есеп саясатының негізгі ережелері

Есеп саясатындағы өзгерістер

Компания 2017 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты күшіне енетін стандарттарға бірқатар түзетулерді алғаш рет қолданды. Компания шығарылған, бірақ күшіне енбеген стандарттарды, түсіндірмелерді немесе түзетулерді мерзімінен бұрын қолданған жоқ. Әр түзетудің сипаттамасы мен әсері төменде сипатталған:

«Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп» – «Ақпаратты ашып көрсету аясындағы бастама» 7 ХКЕС-ке (IAS) түзетулер

Түзетулер ұйымның ақша ағындарымен негізделген өзгерістерді, сол сияқты солармен негізделмеген өзгерістерді (мысалға, валюта бағамдарының өзгеруінен болған пайда немесе зияндар) қоса алғанда, қаржылық қызметке қатысты міндеттемелердегі өзгерістер туралы ақпаратты ашып көрсетуін талап етеді. Компания ағымдағы, сол сияқты салыстырмалы кезең үшін ақпаратты 30-ескертпеде ұсынды.

(мың теңгемен)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Есеп саясатындағы өзгерістер (жалғасы)

«Пайдаға салынатын салықтар» – «Өткізілмеген шығындарға қатысты кейінге қалдырылған салық активтерін мойындау» 12 ХКЕС-ке (IAS) түзетулер

Түзетулер ұйым іске асырылмаған шығындармен байланысты мұндай есептен шығарылатын уақыт айырмасын қалпына келтіру кезінде соған қарсы есептен шығаруды жасай алатын салық салынатын пайда көздерін салық заңнамасының шектейіндігін ескеруі тиіс екендігін түсіндіреді. Сонымен қатар, түзетулер қай ұйымның келешек салық салынатын пайданы айқындауға тиіс екендігіне қатысты нұсқауларды қамтиды және салық салынатын пайда сомасын олардың баланстық құнынан асатын кейбір активтердің өтелуін көздей алады. Түзетулердің қолданылуы Компанияның қаржылық жағдайы мен қызметінің нәтижелеріне әсерін тигізбеді, өйткені Компанияның есептен шығарылатын уақыт айырмалары немесе бұл түзетулерді қолдан аясына қатысты активтері жоқ.

«Басқа ұйымдарға қатысу туралы ақпаратты ашып көрсету» – «Талаптардың 12 ХКЕС-тегі ақпараттың ашылып көрсетілуіне қолданылу аяларын түсіндіру» 12 ХКЕС-ке (IFRS) түзетулер

Түзетулер 12 ХКЕС-те (IFRS) ақпаратты ашып көрсетуге қатысты талаптар ұйымның еншілес ұйымға, бірлескен кәсіпорынға немесе қауымдасқан ұйымға қатысу үлесіне (немесе бірлескен кәсіпорындағы немесе қауымдасқан ұйымдағы үлестің бір бөлігіне) қатысты қолданылатындығын түсіндіреді, әрі ол сатуға арналған деп жіктеледі (немесе шығатын топтың құрамына қосылады). Бұл түзетулер Компанияның қаржылық жағдайына немесе қызмет нәтижелеріне әсерін тигізген жоқ.

Әділ құнды бағалау

Компания мұндай қаржы құралдарын, сауда және сату үшін қолда бар бағалы қағаздар, туынды құралдар ретінде және инвестициялық жылжымайтын мүлік сияқты қаржылық емес активтерді әрбір есепті күнге әділ құны бойынша бағалайды. Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржы құралдарының әділ құны туралы ақпарат 27-ескертпеде ашылып көрсетіледі.

Активтің сатылғаны үшін түскен немесе бағалау күніне нарық қатысушыларының арасында әдеттегі тәртіппен жасалатын мәміленің шеңберінде міндеттемелердің берілгені үшін төленген баға әділ құн болып табылады. Әділ құнды бағалау активті сату немесе міндеттемені беру бойынша мәміле:

- не бұл актив немесе міндеттеме үшін негізгі нарықта;
- не бұл актив немесе міндеттеме үшін барынша қолайлы нарықта негізгі нарықтың жоқтығы шартында болатындығын болжайды.

Компания негізгі немесе барынша қолайлы нарыққа қол жеткізе алуы тиіс. Активтің немесе міндеттеменің әділ құны активтің немесе міндеттеменің бағасын айқындау кезінде нарыққа қатысушылар пайдаланатын жорамалдарды пайдалана отырып бағаланады, бұл ретте нарыққа қатысушылар өздерінің ең шынайы мүдделерінде іс-қимыл жасайды. Қаржылық емес активтің әділ құнын бағалау нарық қатысушысының активті барынша жақсы және барынша тиімді тәсілмен пайдаланудан немесе оны мұндай активті барынша жақсы және барынша тиімді тәсілмен пайдаланатын басқа нарық қатысушысына сатудан болатын экономикалық пайданы жасау мүмкіндігін ескереді.

Компания қалыптасқан жағдайда қолайлы болатын және әділ құнды бағалау үшін жеткілікті болатын деректер қолжетімді болатын бағалау әдістемелерін пайдаланады, бұл ретте орынды байқалатын бастапқы деректерді барынша және байқалмайтын бастапқы деректерді мейлінше пайдаланады.

Әділ құны бағаланатын немесе қаржылық есептілікте ашылып көрсетілетін барлық активтер мен міндеттемелер төменде сипатталған әділ құн көздерінің иерархиясы шеңберінде жалпы әділ құнды бағалау үшін елеулі болып табылатын ең төмен деңгейдегі бастапқы деректердің негізінде жіктеледі:

- 1-деңгей – ұқсас активтер немесе міндеттемелер бойынша (қандай да бір түзетулерсіз) белсенді нарықта нарықтық баға белгілеулері.
- 2-деңгей – әділ құнды бағалау үшін маңызды болатын иерархияның ең төменгі деңгейіне жататын бастапқы деректер нарықта тікелей немесе жанама байқалатын болып табылатын бағалау үлгілері.
- 3-деңгей – иерархияның ең төмен деңгейіне жататын бастапқы деректердің әділ құны бойынша бағалау үшін елеулі болатын бағалау модельдері нарықта қадағаланбайтын болып табылады.

(мың теңгемен)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Әділ құнды бағалау (жалғасы)

Қаржылық есептілікте мерзімді негізде мойындалатын активтер мен міндеттемелер жағдайында Компания әрбір есепті кезеңнің соңына жіктеуді қайта талдай отырып (жалпы әділ құнды бағалау үшін маңызды болатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректердің негізінде) иерархия көздерінің деңгейлері арасында аудару фактісін айқындайды.

Қаржы активтері

Бастапқы тану

39 ХҚЕС (IAS) ережелеріне сәйкес қаржы активтері пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржы активтері; несиелер және дебиторлық берешек; өтеуге дейін ұсталатын инвестициялар; сату үшін қолда бар қаржы активтері ретінде жіктеледі. Есепке алуда бастапқы бейнелеу кезінде қаржы активтері әділ құны бойынша бағаланады. Есепке алуда қаржы активтерін бастапқы бейнелеу кезінде Компания оларға тиісті санат береді және одан кейін төменде сипатталған белгілі бір жағдайларда қаржы активтерін қайта жіктей алады.

Мойындау күні

Қаржы активтерін сатып алу және сату бойынша барлық стандарт операциялар операция мерзімінде, яғни Компания өзіне активті сатып алу бойынша міндеттеме алатын мерзімде бейнеленеді. Сатып алу және сату бойынша стандарт операцияларға активтерді жеткізу заңнамада белгіленген немесе нарықта қабылданған мерзім аясында талап етілетін қаржы активтерін сатып алу және сату бойынша операциялар жатады.

Пайда немесе зияндар арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржы активтері

Саудаға арналған активтер ретінде жіктелетін қаржы активтері «пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржы активтері» санатына кіреді. Басқа қаржы құралдарына ендірілген туынды қаржы құралдары немесе жекелеген туынды құралдар ретінде басқа да негізгі келісімшарттар, әрі олардың тәуекелдері мен сипаттамалары мұндай негізгі келісімшарттармен байланысты емес және негізгі келісімшарттар пайдада немесе зияндарда әділ құнында болған өзгерістерді мойындау отырып әділ құны бойынша бағаланбайды. Ендірілген туынды құралы – туынды, сол сияқты негізгі шартты қосатын гибридті (аралас) қаржы құралының құрамдасы, әрі соның нәтижесінде аралас құрал бойынша ақша ағындарының бір бөлігі жекелеген туынды құрал сияқты болады. Компания валюта тәуекелдерін басқару үшін туынды қаржы құралдары бойынша келісімшарттарды жасайды.

Компания нарық субъектілері әдетте қолданатын бағалау әдісін пайдалана отырып, әділ құнды айқындайды. Ендірілген туынды құралдары үшін құралдың ерекше сипаттамаларына түзету жасай отырып нарықтық мөлшерлемелердің негізінде жол берулер жасалады. Компания өзінің қаржы құралдарын бағалау үшін Black-Scholes моделін пайдаланады және бағалау моделінде қолданылатын жол берулер (тәуекелі жоқ мөлшерлемелер мен волатильділік коэффициенттері сияқты) Bloomberg бағасы белгіленетін соған ұқсас сипаттамалары бар қаржылық құралдардың негізінде айқындалады.

Клиенттерге берілген несиелер мен дебиторлық берешек

Қаржы құралдарының басқа санаттарына жіктелетін активтерді қоспағанда, нарықтық баға белгілеуі жоқ ақша ағындарымен айқындалатын немесе тіркелген туынды қаржы құралдары болып табылмайтын қаржы құралдары клиенттерге берілген несиелерді білдіреді.

Компания клиенттерге беретін несиелер бастапқыда әділ құны бойынша есепте оған қоса болған операциялық шығасылар көрсетіледі. Компания клиенттерге нарықтық бағадан төмен мөлшерлемелер бойынша несиелер беру жөнінде несиелік міндеттемені қабылдайды, осы несиелік міндеттемелердің әділ құны бойынша міндеттеме, егер мұндай міндеттемені қабылдау шешімін Компания басшылығы қабылдаса, пайда мен зияндар туралы есепке немесе егер шешім бақылаушы акционерден алынған нұсқаулықтарға сәйкес қабылданса, бақылаушы акционерге болжамды бөлу ретінде қайтаратын жазбасымен қаржылық жағдай туралы есепте басқа міндеттемелерде ескеріледі. Несиелік міндеттеме кейіннен несие берілгенге дейін пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша түзетіледі, әрі несиелік міндеттеме берілген ақша өтелуіне азаяды және қалған баланс клиенттерге берілген несиелер ретінде қаржылық жағдай туралы есепте ескеріледі. Нәтижесінде, клиенттерге берілген несиелер бастапқыда қаржылық жағдай туралы есепте әділ құны бойынша мойындалады және кейіннен мұндай несиелер тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып, амортизацияланған құн бойынша ескеріледі. Клиенттерге берілген несиелер кез келген құнсыздану резервтерін шегере отырып ескеріледі.

(мың теңгемен)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Қаржы активтері (жалғасы)

Сату үшін қолда бар қаржы активтері

Сату үшін қолда бар қаржы активтері сату үшін қолда бар деп жіктелген немесе жоғарыда аталған санаттың бірде-біреуіне енгізілмеген туынды емес қаржы активтерін білдіреді. Есепке алуда бастапқы бейнелеуден соң сату үшін қолда бар қаржы активтері әділ құны бойынша бағаланады, мұндайда кірістер мен шығыстар инвестициялар шығарылған немесе құнсызданған сәтке дейін өзге жиынтық кірісте бейнеленеді. Бұл жағдайда бұрын өзге жиынтық кірісте бейнеленген жинақталған кірістер мен шығыстар пайда мен зияндар туралы есепке қайта жіктеледі. Алайда, тиімді пайыздық мөлшерлемесі әдісімен есептелетін пайыздар пайда мен зияндар туралы есепте бейнеленеді.

Қаржы активтерінің қайта жіктелуі

Егер саудаға арналған деп жіктелген туынды емес қаржылық активке қатысты Компанияның оны жақын арада сату ниеті болмаса, ол мынадай жағдайларда пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржылық активтердің санатынан қайта жіктелуі мүмкін:

- жоғарыда көрсетілген несиелер мен дебиторлық берешек анықтамасына жауап беретін қаржы активі Банктің осы активті көз жетерлік болашақта немесе өтеуге дейін ұстау ниеті және мүмкіндігі болса, несиелер мен дебиторлық берешек санатына қайта жіктелуі мүмкін;
- өзге қаржы активтері сату үшін қолда бар немесе өтеуге дейін ұсталатын активтер санатына өте сирек жағдайларда қайта жіктелуі мүмкін.

Несиелер мен дебиторлық берешектің анықтамасына сәйкес келетін болса, сатуға арналған қолда бар актив ретінде жіктелген қаржы активі Компанияның осы активті көз жетерлік болашақта немесе өтеуге дейін ұстау ниеті және мүмкіндігі болса, несиелер мен дебиторлық берешек санатына қайта жіктелуі мүмкін.

Қаржы активтерін қайта жіктеу мерзіміндегі әділ құны бойынша қайта жіктеледі. Пайда немесе зиян құрамында бұрын мойындалған кірістер мен шығыстар қайтарылмайды. Қайта жіктеу мерзіміндегі қаржылық активтің әділ құны оның жаңа бастапқы немесе амортизацияланған құнына айналады.

Ақша қаражаты мен оның баламалары

Ақша қаражаты мен оның баламаларына активтің пайда болу күнінен бастап 90 (тоқсан) күннен артық емес өтеу мерзімі бар ағымдағы және депозит шоттарында пайдалануда шектелмейтін қаражат кіреді.

Өзара есепке алу

Қаржылық жағдай туралы есепте тек таза сальдоны бейнелей отырып, қаржы активтері мен міндеттемелерді өзара есепке алу өзара есепке алуды жүргізуге заңды бекітілген құқық және бір мезгілде міндеттемені реттеумен активті іске асыру ниеті болған кезде ғана жүзеге асырылады. Есепке алу құқығы келешектегі оқиғаға негізделмеуі тиіс және барлық келесі жағдайларда заңды күшке ие болуы тиіс:

- әдеттегі қызметтің барысында;
- міндеттемелер орындалмаған жағдайда; және
- ұйым немесе қарсы агенттердің біреуі дәрменсіз немесе банкрот болып қалған жағдайда.

Бұл шарттар, әдетте, өзара есепке алу туралы бас келісімдерге қатысты орындалмайды және тиісті активтер мен міндеттемелер қаржылық жағдай туралы есепте толық сомда көрсетіледі.

Қарыз қаражаты

Шығарылған қаржы құралдары немесе олардың құрамдас бөліктері, егер шарттық келісімнің нәтижесінде Компанияның не ақша қаражатын немесе өзге де қаржы активтерін қою, не міндеттемені ақша қаражатының немесе басқа да қаржы активтерінің тіркелген сомасын меншікті үлестік құралдардың тіркелген санына айырбастау арқылы өзге түрде орындау міндеттемесі болады. Мұндай құралдарға акционердің алдындағы берешек және несиелік ұйымдардың қаражаты жатады. Бастапқыда мойындалғаннан кейін қарыз қаражаты тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып, амортизацияланған құны бойынша көрсетіледі. Кірістер мен шығыстар міндеттемелердің мойындалуы тоқтаған кезде, сондай-ақ амортизация процесінде пайда немесе зиян құрамында бейнеленеді.

(мың теңгемен)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Қарыз қаражаты (жалғасы)

Компания өзінің берешегін сатып алған жағдайда, соңғысы қаржылық жағдай туралы есептен алынып тасталады, ал міндеттемелердің баланстық құны мен төленген қаражат сомасының арасындағы айырма пайда немесе зиян құрамында көрсетіледі.

Жалдау

Қаржылық жалдау – Компания жалдаушы ретінде

Компания жалдау мерзімінің басталу күніне қаржылық жағдай туралы есепте активтер мен міндеттемелердің құрамында қаржылық жалдау шарттарын жалға алынған мүліктің әділ құнына тең сомада немесе егер бұл сома әділ құнынан аз болса, ең аз жалдау төлемдерінің ағымдағы құны бойынша мойындайды. Кейіннен ең аз жалдау төлемдері қаржылық шығындар мен төленбеген міндеттемелердің азаюы арасында бөлінеді. Қаржы төлемі міндеттеменің қалған балансы бойынша тұрақты мерзімді пайыздық мөлшерлемеге кол жеткізу үшін жалдау мерзімінің ішіндегі әрбір кезеңге бөлінеді. Шартты жалдау төлемдері олар пайда болатын кезеңдердің шығыстарына жатқызылады. Жалға алынатын мүліктің тозуы Компанияға тиесілі мүлікке қолданылатын тозуды есептеу саясатына сәйкес есептеледі.

Қаржылық жалдау – Компания жалға беруші ретінде

Компания жалдау төлемдері бойынша дебиторлық берешекті жалдау мерзімінің басталу күнінен бастап жалға жасалған таза инвестицияларға тең болатын сомада көрсетеді. Қаржылық кіріс тұрақты кезеңді кірістілік нормасын таза инвестициялардың баланстық сомасына көрсететін нобай бойынша көрсетіледі. Бастапқы тікелей шығындар жалдау төлемдері бойынша дебиторлық берешектің бастапқы сомасының құрамында ескеріледі.

Операциялық жалдау – Компания жалдаушы ретінде

Жалға беруші жалдау нысанына меншік құқығына байланысты тәуекелдер мен пайданы түгел дерлік өзінде сақтайтын мүлікті жалдау операциялық жалдау ретінде жіктеледі. Операциялық жалдау шарты бойынша төлемдер жалдау мерзімі ішінде бірдей шығыстарға жатқызылады және өзге операциялық шығыстар құрамында ескеріледі.

Қаржы активтерінің құнсыздануы

Әрбір есепті күнге Компания қаржы активінің немесе қаржы активтері тобының құнсыздануының объективті белгілерінің болуын бағалайды. Қаржы активі немесе қаржы активтерінің тобы активті бастапқы танудан кейін орын алған бір немесе одан артық оқиға (орын алған «шығынның туындау жағдайы») нәтижесінде құнсызданудың объективті дәлелі болған және шығын орын алған жағдай (немесе жағдайлар) сенімді түрде бағалауға болатын қаржы активі мен қаржы активтерінің тобынан күтілетін болашақ ақша қаражаты ағымдарына әсер еткен жағдайда ғана құнсызданған ретінде шартты түрде белгіленеді. Құнсыздану белгілеріне заемшы немесе заемшылар тобының айтарлықтай қаржылық қиындықтарының болуы, пайыздардың немесе негізгі қарыз сомасының төлемдері бойынша міндеттемелерді бұзуы, банкротқа ұшыраудың немесе қаржылық қайта ұйымдастырудың жоғары ықтималдылығы, сондай-ақ бақыланатын нарықтан алынатын ақпарат негізіндегі дәлел, күтілетін болашақ ақша қаражаты ағымдарының азаюы, мысалы мерзімі өткен төлемдер деңгейіндегі немесе активтер бойынша шығындармен ортақтастырылатын экономикалық жағдайлардағы өзгерістер кіреді.

Несиелік ұйымдардағы қаражат, клиенттерге берілген несиелер және қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек

Амортизацияланған құн бойынша есепке алынатын несиелік ұйымдардағы қаражат пен клиенттерге берілетін несиелерге, дебиторлық берешекке қатысты Компания ең бірінші дербес негізде жеке маңызды қаржы активтері үшін немесе жеке маңызды болып табылмайтын қаржы активтері үшін тұтас құнсызданудың объективті белгілері болуын бағалайды. Соған қатысты құнсыздану шығындары мойындалатын дербес негізде құнсыздану мәніне бағаланатын активтер жиынтық негізде құнсыздану мәніне бағаланбауы тиіс.

(мың теңгемен)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Қаржы активтерінің құнсыздануы (жалғасы)

Несиелік ұйымдардағы қаражат, клиенттерге берілген несиелер және қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек (жалғасы)

Құнсызданудан шығынға ұшыраудың объективті дәлелдері болған жағдайда, шығын сомасы активтердің баланстық құны мен ақшалай қаражаттың болашақ бағалау ағымдарының келтірілген құнының (несиелер және қаржылық жалдаудың дебиторлық берешегі бойынша әлі ұшырамаған, болашақ күтілетін шығындарды ескермейтін) арасындағы айырманы білдіреді. Активтің баланстық құны резерв шотын пайдалану есебінен төмендейді және шығын сомасы пайда немесе зиян құрамында танылады. Пайыздық кірістер актив бойынша бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме негізінде төмендетілген баланстық құн бойынша есептелуін жалғастырады. Өтеудің нақты перспективалары болмаған және барлық қамтамасыз ету іске асырылған немесе Компанияға берілген жағдайда, несиелер, қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек мен тиісті резерв есептен шығарылады. Егер келесі жылы құнсыздану шығындарын бағалау сомасы құнсыздану шығындары танығаннан кейін болған оқиғаларға байланысты көбейсе немесе азайса, бұрын танылған құнсыздану шығындарының сомасы резерв шотын түзету арқылы көбейтіледі немесе азайтылады. Егер есептен шығару кейіннен қалпына келтірілетін болса, онда қалпына келтіру сомасы пайда мен зияндар туралы есепте көрсетіледі.

Болашақ күтілетін ақша ағымдарының келтірілген құны қаржы активі бойынша бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталады. Егер несие/қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек ауыспалы пайыздық мөлшерлеме бойынша берілген болса, онда құнсыздану шығындарын бағалау үшін дисконттау мөлшерлемесі ағымдағы тиімді пайыздық мөлшерлеме болады. Қамтамасыз ету ретінде берілген қаржылық активтер бойынша болашақ күтілетін ақша ағымдарының келтірілген құнының есебі өндіру мүмкіндігінің болуына қарамастан қамтамасыз етуді алу мен іске асыру шығындары шегерілген өндіріп алу жағдайында алынуы мүмкін ақшалай қаражатты бейнелейді.

Құнсыздану белгілерінің болуын жиынтық бағалау мақсатында қаржы активтері несиелік тәуекелдің актив түрі, сала, географиялық орналасу, қамтамасыз ету түрі, төлемдердің уақытылы болуы және басқа да факторлар сияқты сипаттамалары ескеріле отырып несиелік рейтингтердің ішкі банктік жүйесі негізінде топтарға бөлінеді.

Құнсыздануы жиынтық негізде бағаланатын қаржы активтерінің тобы бойынша болашақ ақша ағымдары активтер бойынша шығындарға, топ активтерінің сипаттамасына ұқсас несиелік тәуекелдердің сипаттамасына қатысты тарихи ақпарат негізінде анықталады. Шығындар бойынша тарихи ақпарат шығындар бойынша тарихи ақпарат бар жылдарға әсерін тигізбеген қолданыстағы талаптардың әсерін бейнелеу және осы сәтте жоқ тарихи кезең үшін талаптардың әсерін жоққа шығару мақсатында бақыланатын нарықтағы ағымдық ақпарат негізінде түзетіледі. Болашақ ақша ағымдарының өзгерістерін бағалау әрбір жыл үшін бақыланатын нарықтағы тиісті ақпараттың өзгерістерін бейнелейді және сәйкес келеді (мысалы, жұмыссыздық деңгейіндегі, жылжымайтын мүлік бағаларындағы, тауар бағаларындағы, төлем мәртебесіндегі немесе Корпорация шеккен залалдар мен мөлшерінің дәлелі болатын басқа факторлардағы өзгерістер). Болашақ ақша ағымдарын бағалау үшін қолданылатын әдістемелер мен жорамалдар шығындар бағасы мен нақты нәтижелер арасындағы айырмашылықты қысқарту үшін үнемі қайта қарастырылып отырады.

Қаржылық жалдаудың дебиторлық берешегі мен клиенттерге берілген несиелерді қайта құрылымдау

Кепіл затын өндіріп алудың орнына, мүмкіндігіне қарай, Компания несиелер/қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек бойынша талаптарды қайта қарастыруға тырысады, мысалы, төлемнің шарттық мерзімдерін ұзартып, несие берудің жаңа талаптарын келіседі.

Мұндай қайта құрылымдаудың есебі келесі тәсілмен жасалады:

- несие/қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек валютасы өзгертін болса, алдыңғы несиенің/қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешектің мойындалуы тоқтатылады, ал жаңа несие/қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек қаржылық жағдай туралы есепте мойындалады;
- егер қайта құрылымдау қарыз алушының/лизинг алушының қаржылық қиындықтарымен негізделмесе, Компания төменде сипатталған қаржылық міндеттемелердің мойындалуын тоқтату үшін қолданылатын әдіске ұқсас әдісті қолданады;
- егер қайта құрылымдау қарыз алушының/лизинг алушының қаржылық қиындықтарымен негізделсе және несие/қаржылық жал бойынша дебиторлық берешек қайта құрылымдаудан кейін құнсызданған болып есептелсе, Компания жаңа талаптарға сәйкес бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып дисконтталған келешек ақша ағымдарының келтірілген құны мен қайта құрылымдауға дейінгі ағымдағы құн арасындағы айырманы есепті кезеңде құнсыздану шығыстарының құрамында мойындайды. Егер несие/қаржылық жал бойынша дебиторлық берешек қайта құрылымдаудың нәтижесінде құнсызданбаған болса, Компания тиімді пайыздық мөлшерлемені қайта есептейді.

(мың теңгемен)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Қаржы активтерінің құнсыздануы (жалғасы)

Қаржылық жалдаудың дебиторлық берешегі мен клиенттерге берілген несиелерді қайта құрылымдау (жалғасы)

Несие/қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек, егер ол бойынша талаптар қайта қаралса, мерзімі өткен болып табылмайды. Компания басшылығы болашақ төлемдерді жасаудың барлық критерийлерін және олардың мүмкіндіктерін сақтауында көз жеткізу үшін қайта құрылымдалған несиелерді және қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешекті үнемі қайта қарап отырады. Мұндай несиелер мен қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек дербес немесе жиынтық негізде құнсыздану мәніне бағаланып отырады және олардың өтелетін құны несие және қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек бойынша бастапқы тиімді немесе ағымдағы пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып бағаланады.

Қаржы активтері мен міндеттемелерді тануды тоқтату

Қаржы активтері

Қаржы активі (немесе, қолданылуына қарай – қаржы активінің бір бөлігі немесе дәл сондай қаржы активтері тобының бір бөлігі), егер:

- активтен ақша ағындарын алу құқығының қолданылу мерзімі аяқталса;
- Компания активтен келетін ақша ағымдарын алу құқығын берсе немесе алған ақша ағымдарын толығымен елеулі кешіктіріусіз «транзит» келісім талаптарында үшінші тарапқа аудару міндеттемесін қабылдаса; сондай-ақ
- Компания (а) не активтен түсетін бүкіл пайда мен тәуекелді түгелімен дерлік берсе, (б) не бермесе, алайда активтен түсетін пайда мен тәуекелді өзінде де сақтамайтын болса, бірақ осы активтің бақылануын берсе.

Компания активтен келетін ақша ағымдарын алу құқығын оған байланысты бүкіл пайда мен тәуекелді бермей де, өзінде сақтамай да, сондай-ақ активтің бақылануын бермей де берсе, мұндай актив есепке алуда Компанияның бұл активтегі қатысуын жалғастыратын шекте бейнеленеді. Берілген актив бойынша кепілдік нысаны бар активке қатысуды жалғастыру, активтің бастапқы баланстық құны мәнінің ең азы бойынша және Компанияның төленуіне берілуі мүмкін өтемақының ең көп мөлшері бойынша бағаланады.

Қаржылық міндеттемелер

Қаржылық міндеттеме тиісті міндеттеме орындалған, күші жойылған немесе қолданылу мерзімі аяқталған жағдайда есептен алынады.

Қолданыстағы бір қаржылық міндеттемені сол кредитордың алдындағы басқа міндеттемеге елеулі ерекшеленетін талаптарда ауыстырған кезде немесе қолданыстағы міндеттеме талаптарына елеулі өзгерістер енгізілген жағдайда, бастапқы міндеттеме есептен алынады, ал жаңа міндеттеме пайда немесе зиян құрамында міндеттемелердің баланстық құнындағы айырма таныла отырып, есепке алуда бейнеленеді.

Салық салу

Корпоративтік табыс салығы бойынша ағымдағы шығыстар Қазақстан Республикасының салық заңнамасына сәйкес есептеледі.

Корпоративтік табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған активтер мен міндеттемелер баланстық міндеттемелер әдісін пайдалана отырып, уақытша айырмаларға қатысты есептеледі. Кейінге қалдырылған табыс салықтары активтер мен міндеттемелердің салық базасы мен олардың баланстық құны арасында туындайтын барлық уақытша айырмалар бойынша қаржылық есептілік мақсаттары үшін көрсетіледі.

Корпоративтік табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған активтер салықтық базаны азайтатын осы уақытша айырмашылықтар қарсы есепке алынуы мүмкін болашақта салық салынатын пайда алу ықтималдылығы бар дәрежеде ғана көрсетіледі. Корпоративтік абыс салығы бойынша кейінге қалдырылған активтер мен міндеттемелер активті өткізу немесе күшіне енген немесе есепті күнге нақты күшіне енген заңнамаға сүйене отырып міндеттемені реттеу кезеңінің ішінде қолданылатын салық салу мөлшерлемелері бойынша бағаланады.

(мың теңгемен)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)**Салық салу (жалғасы)**

Компания кейінге қалдырылған салық талаптарын және кейінге қалдырылған салық міндеттемелерін өзара есепке алады және нетто негізде қаржылық жағдай туралы есепте көрсетеді, егер:

- Компанияның ағымдағы салық талаптарын ағымдағы салық міндеттемелеріне қарсы есепке алуға заңгерлік тұрғыдан бекітілген құқығы болса; және
- кейінге қалдырылған салық талаптары мен кейінге қалдырылған салық міндеттемелері бір салық органы бір салық субъектісінен өндіріп алатын корпоративтік табыс салығына жататын болса.

Компания өз қызметін жүзеге асыратын Қазақстан Республикасында Компанияның қызметіне қатысты қолданылатын түрлі салықтарды есептеу және төлеу талаптары бар. Осы салықтар басқа операциялық шығыстардың құрамында пайда мен зияндар туралы есепте көрсетіледі.

Негізгі құралдар

Негізгі құралдар жинақталған құнсыздану шығындары мен жинақталған амортизация шегерілген, күнделікті қызмет көрсету шығыстары ескерілмеген нақты құны бойынша бейнеленеді. Мұндай құнға, егер олар капиталдану критерийлеріне жауап берсе, орын алу фактісі бойынша танылатын құрал-жабдықты ауыстыруға байланысты шығындар кіреді.

Бұл активтің баланстық құнын өтеудің мүмкін еместігін көрсететін оқиғалар мен жағдайлардағы өзгерістер туындаған жағдайда, негізгі құралдардың баланстық құнының құнсыздануы бағаланады.

Нысанның амортизациясы ол пайдалану үшін қол жетімді болғанда ғана басталады. Амортизация активтерді пайдалы пайдаланудың келесі бағалау мерзімдерінің ішінде желілік әдіспен есептеледі:

	Амортизация нормасы
Ғимарат және құрылыстар	2%
Көлік құралдары	10-14%
Компьютерлер мен оргтехника	14-20%
Басқасы	6-20%
Жер	0%

Қалдық құны, пайдалы қызмет мерзімі және активтердің амортизациясын есептеу әдістемелері әрбір есепті жыл соңында сарапталады және қажет болған жағдайда түзетіледі.

Жөндеу және қайта салу шығыстары олардың жүзеге асырылуына қарай шығыстарға жатқызылады және капиталдандырылуы тиіс жағдайларды қоспағанда, өзге операциялық шығыстар құрамына енгізіледі.

Қаржылық жалға арналған мүлік

Қаржылық жалға арналған мүлік қос көлемнің ең азы бойынша ескеріледі: өзіндік құны және өткізудің ықтимал таза құны. Қаржылық жалғауға арналған мүліктің өзіндік құнына мүлікті межелі жерге жеткізуге және оны жұмыс күйіне келтіруге арналған тікелей шығындар жатады.

Материалдық емес активтер

Материалдық емес активтерге бағдарламалық жасақтама мен лицензиялар кіреді.

Бөлек сатып алынған материалдық емес активтер бастапқыда нақты құны бойынша бағаланады. Бастапқы танудан кейін материалдық емес активтер жинақталған құнсыздану шығындары мен жинақталған амортизация шегерілген нақты құны бойынша бейнеленеді. Шектелген пайдалы қызмет ету мерзімі бар материалдық емес активтер 1 жылдан 10 жылға дейінгі мерзімді құрайтын пайдалы қызмет ету мерзімі ішінде амортизацияланады, ықтимал құнсыздану белгілері болған жағдайда, құнсыздану мәніне сарапталады.

Сатуға арналған активтер

Компания айналымнан тыс активтерді, егер олардың баланстық құнын өтеу көбінесе пайдалану барысында емес, мәмілені іске асыру барысында жоспарланса, сатуға арналған деп жіктеп отыр. Бұл үшін айналымнан тыс активтер мұндай активтерді сатудың әдеттегі, үлгі шарттары болып табылатын шарттарда оларды қазіргі күйінде дереу сату үшін қолжетімді болуы тиіс, бұл ретте олардың сатылуы жоғары ықтималдылық деңгейімен сипатталуы тиіс.

(мың теңгемен)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Сатуға арналған активтер (жалғасы)

Сатудың жоғары ықтималдылығы Компания басшылығының айналымнан тыс активті іске асырудың жоспарын қатаң түрде орындау ниетін болжайды. Бұл ретте сатып алушыны іздестіру және мұндай жоспарды орындау бойынша белсенді іс-қимылдар жоспары басталуы тиіс. Бұдан басқа айналымнан тыс актив оның ағымдағы әділ құнын ескере отырып негізделген болып табылатын баға бойынша өткізілуге белсенді түрде ұсынылуы тиіс. Сонымен бірге сатылымды аяқталған мәміле ретінде көрсету сатуға арналған ретінде айналымнан тыс активтер жіктелген күннен бастап бір жылдың ішінде күтілуі тиіс.

Компания сатуға арналған деп жіктелетін активтерді баланстық құнның ең аз мәні және сату шығыстарын шегере отырып әділ құны бойынша бағалайды. Активтердің баланстық құнының ықтимал құнсыздану оқиғалары немесе соған көрсететін жағдайлардың өзгеруі басталған жағдайда Компания сату шығыстарын шегере отырып олардың құнын әділ құнына дейін бастапқы, сондай-ақ кейінгі есептен шығару кезінде құнсызданудан болған шығынды көрсетеді.

Резервтер

Компанияның өткеніндегі белгілі бір оқиғаның салдарынан реттелуі ықтималдылықтың үлкен дәрежесіндегі болашақ экономикалық пайданы қамтитын ресурстар шығысын талап ететін және сенімділіктің жеткілікті дәрежесінде бағалауға болатын заңды немесе ерікті түрде қабылдаған міндеттемелері болса, резервтер танылады.

Капитал

Жарғылық капитал

Акционерлік капиталға жарналар акцияларды шығаруға арналған тікелей шығындарды шегере отырып тарихи құны бойынша мойындалады.

Қосымша төленген капитал

Компания өз Акционерінен нарықтық бағадан төмен мөлшерлемелер бойынша қарыздарды немесе басқа да қаржылық көмекті алғанда, алынған ақша қаражаты мен қарыздардың әділ құны арасындағы айырма қосымша төленген капитал ретінде ескеріледі.

Резервтік капитал

Резервтік капитал Компания Акционері шешімінің негізінде бөлінбеген пайдадан қаражатты аудару арқылы ұлғайтылуы мүмкін.

Дивидендтер

Дивидендтер есепті мерзімге дейін жарияланған жағдайда ғана міндеттемелер ретінде танылады және есепті мерзімдегі капитал сомасынан шегеріледі. Дивидендтер туралы ақпарат, егер олар есепті күнге дейін ұсынылса, сондай-ақ есепті күннен кейін, бірақ қаржылық есептілікті бекіткен күнге дейін ұсынылса немесе жарияланса, есептілікте ашып көрсетіледі.

Шартты бөлу резерві

Компания өз Акционерінің атынан нарықтық бағадан төмен мөлшерлемелер бойынша несиелік келісімді немесе қаржылық жалдау шарттарын жасағанда, берілген қаражат пен берілген несиелердің әділ құны немесе қаржылық жалдау арасындағы айырма Акционерге болжамды бөлу ретінде капиталға жатқызылады.

Сегменттік есептілік

Компанияның бизнесі мен географиялық сегменттері осы жекелеген қаржылық есептілікте жеке көрсетілмеген, өйткені Компанияның басшылығы несиелер мен қаржы лизингін ұсынудың басты операциялық сегменті Қазақстан Республикасында ауылшаруашылық ұйымдары болып табылады деп есептейді, әрі солар бойынша тәуекелдер мен қайтару дәрежесі бүкіл ел бойынша ұқсас болып саналады.

(мың теңгемен)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Шартты активтер мен міндеттемелер

Шартты міндеттемелер қаржылық жағдай туралы есепте бейнеленбейді, мұндайда оларды өтеуге байланысты ресурстардың шығарылуы күмәнді болып табылатын жағдайларды қоспағанда олар туралы ақпарат қаржылық есептілікте ашылады. Шартты активтер қаржылық жағдай туралы есепте бейнеленбейді, мұндайда оларға байланысты экономикалық пайданы алу мүмкін болып табылатын жағдайларда олар туралы ақпарат қаржылық есептілікте ашылады.

Кірістер мен шығыстарды тану

Компанияның экономикалық пайда алу ықтималдылығы жоғары болса және түсім сенімді бағаланатын болса, түсім танылады. Қаржылық есептілікте кірістерді тану үшін мынадай критерийлер орындалуы тиіс:

Пайыздық және дәл сондай кірістер мен шығыстар

Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын барлық қаржы құралдары бойынша пайыздық кірістер мен шығыстар дисконттау кезіндегі тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша бейнеленеді, ол бойынша қаржылық құралды пайдаланудың болжалды мерзімі ішінде немесе қолданылуына қарай қысқарақ мерзім ішінде күтілетін болашақ ақша төлемдері мен түсімдері дәлдікпен қаржы активінің немесе қаржылық міндеттеменің таза баланстық құнында келтіріледі. Есептеу кезінде қаржылық құрал бойынша барлық шарттық талаптар (мысалы, мерзімінен бұрын өтеу құқығы) және тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болып табылатын құралға тікелей байланысты комиссиялық немесе қосымша шығыстар ескеріледі, бірақ несиелер бойынша болашақ шығыстар ескерілмейді. Компания төлемдердің немесе түсімдердің бағаларын қайта қарастырған жағдайда, қаржы активінің немесе қаржылық міндеттеменің баланстық құны түзетіледі. Түзетілген баланстық құн бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеменің негізінде есептеледі, ал баланстық құнның өзгеруі пайыздық кірістер немесе шығыстар ретінде көрсетіледі.

Қаржылық есептілікте бейнеленген қаржылық активтің немесе ұқсас қаржылық активтер тобының құны құнсыздану салдарынан төмендеген жағдайда, пайыздық кірістердің бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша жаңа баланстық құн негізінде танылуы жалғаса береді.

Комиссиялық кірістер

Компания клиенттерге көрсететін әр түрлі қызметтерден комиссиялық кірістер алады.

Несиені ұйымдастырғаны үшін комиссияның мерзімі тиісті тікелей шығындармен бірге ұлғайтылады және несиенің тиімді пайыздық мөлшерлемесін түзету ретінде мойындалады. Егер несиені беру міндеттемесінің салдарынан несиені беру туралы шарт жасалатын болса, несиені беру міндеттемесі үшін комиссия келешек кезеңдер кірістерінің құрамына (тиісті тікелей шығындармен бірге) кіреді және кейіннен несиені бойынша нақты кірістерді түзету ретінде көрсетіледі. Егер несиені беру міндеттемесі несиенің берілуіне әкеліп соқтырған жағдайда, ол төмен деп бағаланады, әрі несиені беру міндеттемесі үшін комиссия несиені беру міндеттемесінің қалған кезеңінің ішінде пайда мен зияндар туралы есепте көрсетіледі. Несиені берумен аяқталмаған несиені беру жөніндегі міндеттемелердің қолданылу мерзімі өткеннен кейін несиені беру жөніндегі міндеттеме үшін комиссия оның қолданылу мерзімінің аяқталу күніне пайда мен зияндар туралы есепте мойындалады. Несиенің қызмет көрсеткені үшін комиссия қызметтердің көрсетілуіне қарай ескеріледі. Синдикатталған несиелерді ұйымдастырғаны үшін комиссия мұндай қаржыландыруды ұйымдастыру бойынша қызметтер көрсетілген кезде пайда мен зияндар туралы есепте мойындалады. Басқа да комиссиялар қызметтердің көрсетілуіне қарай көрсетіледі.

Шетел валюталарын қайта есептеу

Қаржылық есептілік Компанияның қызметтік валютасы мен қаржылық есептілікті білдіру валютасы болып табылатын қазақстандық теңгемен берілді. Шетел валюталарындағы операциялар алдымен операция мерзімінде әрекет ететін айырбастау бағамы бойынша қызметтік валютаға қайта есептеледі. Шетел валюталарында көрсетілген монетарлық активтер мен міндеттемелер есепті күнге қолданылатын айырбас бағамы бойынша функционалдық валютаға қайта есептеледі. Шетел валюталарындағы операцияларды қайта есептеу кезінде туындайтын кірістер мен шығыстар пайда мен зияндар туралы есепте «Шетел валюталарындағы операциялар бойынша таза кірістер/(шығыстар)» бабы бойынша бейнеленеді. Шетел валютасында нақты құны бойынша көрсетілетін монетарлық емес баптар операцияны жасау күніне қолданылатын айырбас бағамы бойынша қайта есептеледі. Шетел валютасында әділ құны бойынша көрсетілетін монетарлық емес баптар әділ құнды айқындау күніне қолданылатын айырбас бағамы бойынша қайта есептеледі.

(мың теңгемен)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)**Шетел валюталарын қайта есептеу (жалғасы)**

Шетел валютасындағы операциялар бойынша шарттық айырбастау бағамы мен мұндай операция мерзіміндегі Қазақстан Қор Биржасының (бұдан әрі мәтін бойынша – «ҚҚБ») ресми бағамы арасындағы айырма бағамдық айырма шығыстары шегеріле отырып кірістер құрамына енгізіледі. Төменде Компания қаржылық есептілікті жасау кезінде пайдаланған айырбас бағамдары келтірілген:

	2017 жыл	2016 жыл
Теңге / АҚШ доллары	332,33	333,29
Теңге / еуро	398,23	352,42
Теңге / ресей рублі	5,77	5,43

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енген стандарттар

Төменде Компанияның қаржылық есептілігін жария ету күніне шығарылған, бірақ күшіне енген стандарттар мен түсіндірмелер келтіріледі. Компания осы стандарттарды олар күшіне енген күннен кейін қолдануды жоспарлап отыр.

9 ХҚЕС (IFRS) «Қаржы құралдары»

2014 жылғы шілдеде ХҚЕС жөніндегі кеңес 9 ХҚЕС-ті (IFRS) «Қаржы құралдары» жариялады, ол 39 ХҚЕС-ті (IAS) «Қаржы құралдары: тану және бағалау» ауыстырады. Стандарт жіктеу мен бағалауға, сондай-ақ құнсыздануға және хеджирлеуді есепке алуға қатысты жаңа талаптарды енгізеді. 9 ХҚЕС (IFRS) 2018 жылғы 1 қаңтардан немесе осы мерзімнен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдер үшін күшіне енеді. Хеджирлеуді есепке алудан басқа, ретроспективті қолдану міндетті болып табылады, бірақ салыстырмалы ақпаратты қайта есептеу қажет емес.

Компания ауысудың жиынтық әсерін 2018 жылғы 1 қаңтарға бөлінбеген пайданың құрамында мойындай отырып, жаңа стандартты қолдануды жоспарлап отыр және салыстырмалы ақпаратты қайта есептемейді. 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай және ендірудің ағымдағы мәртебесі бойынша деректердің негізінде Компания 9 ХҚЕС-тің (IFRS) қолданылуы 2018 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша меншікті капиталдың шамамен 5.142.000 мың теңгеге азаюына әкеп соқтырады деп есептейді.

(a) Жіктеу және бағалау

9 ХҚЕС-ке (IFRS) сай, «тек негізгі борыштың және негізгі борыштың өтелмеген сомасына пайыздардың есебінен төлемдер ғана» (SPPI) критерийіне сәйкес келмейтін барлық борыштық қаржы активтері бастапқыда мойындалған кезде пайда және зиян арқылы әділ құны (ПЗӨҚ) бағаланатын қаржы активтері ретінде жіктеледі. Бұл критерийлерге сай айырбастаудың ендірілген мүмкіндігін қамтитын құралдар немесе регресс құқығынсыз несиелер сияқты «базалық несие келісімінің» анықтамасына сәйкес келмейтін борыштық құралдар ПЗӨҚ бойынша бағаланады. SPPI критерийіне сәйкес келетін борыштық қаржы құралдары үшін бастапқыда мойындалған кездегі жіктеу бизнес-модельдің негізінде айқындалады, соған сай бұл құралдар басқарылады:

- шартта көзделген ақша ағындарын алу мақсатында ұсталатын құралдар амортизацияланған құны бойынша бағаланады;
- шартта көзделген ақша ағындарын алу және сату мақсатында ұсталатын құралдар басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны (БЖКӨҚ) бойынша бағаланатын ретінде жіктеледі;
- басқа мақсаттарда ұсталатын құралдар БЗӨҚ бойынша бағаланатын ретінде жіктеледі.

Үлестік қаржы активтері бастапқыда мойындалған кезде, өз қарауына қарай, кейіннен бас тарту құқығынсыз, үлестік қаржы активін БЖКӨҚ бойынша бағаланатын ретінде жіктеу шешімі қабылданған жағдайларынан басқа, БЗӨҚ бойынша бағаланатын ретінде жіктеу қажет. БЖКӨҚ бойынша бағаланған деп жіктелетін үлестік қаржы құралдары үшін барлық жұмсалған және жұмсалмаған кірістер мен шығыстар, дивидендік кірістерден басқа, пайда немесе зиян құрамына одан әрі қайта жіктеу құқығынсыз, басқа да жиынтық кірістің құрамында танылады.

Қаржылық міндеттемелерді жіктеу және бағалау 39 ХҚЕС-тің (IAS) қолданыстағы талаптарымен салыстырғанда негізінен өзгеріссіз қалады. Туынды қаржы құралдары БЗӨҚ бойынша бағалануын жалғастырады.

Несиелердің басым көпшілігі, күтілгендей, SPPI критерийіне жауап береді және бұрынғысынша амортизацияланған құны бойынша бағаланады, дегенмен несиелердің кейбірі БЗӨҚ бойынша бағаланатын ретінде қайта жіктеледі.

(мың теңгемен)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар (жалғасы)

9 ХҚЕС (IFRS) «Қаржы құралдары» (жалғасы)

(б) Құнсыздану

9 ХҚЕС (IFRS) Компания амортизацияланған құны немесе БЖКӘҚ бойынша бағаланатын өзінің барлық борыштық қаржы активтері бойынша, сондай-ақ қарыздарды беру міндеттемелері мен қаржылық кепілдіктер шарттары бойынша күтілетін несиелік залалдар (КНЗ) резервін мойындауын талап етеді. Резерв келесі он екі айдың ішінде дефолттың ықтималдылығына байланысты КНЗ негізінде есептеледі, егер қаржы құралы мойындалған сәттен бастап несиелік тәуекел айтарлықтай ұлғаймаса; соңғы жағдайда резерв активтің бүкіл өмірінің бойына КНЗ негізінде есептеледі. Егер қаржы активі сатып алынған немесе құрылған несиелі-құнсызданған қаржы активінің анықтамасына сәйкес келсе, резерв активтің бүкіл өмірінің бойына КНЗ өзгеруінің негізінде есептеледі.

15 ХҚЕС (IFRS) «Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім»

15 ХҚЕС (IFRS) 2014 жылғы мамырда шығарылды, ал 2016 жылғы сәуірде түзетулер енгізілді. Жаңа стандарт ХҚЕС-тің түсімді тануға қойылатын барлық қолданыстағы талаптарын ауыстырады. Толық ретроспективті қолданылу немесе 2018 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін түрлендірілген ретроспективті түрде қолдану талап етіледі. Компания салыстырмалы ақпаратты қайта есептеместен, ауысудың жиынтық әсерін 2018 жылғы 1 қаңтарға бөлінбеген пайданың құрамында мойындай отырып, түрлендірілген ретроспективті әдісті пайдалана отырып жаңа стандартты қолдануды жоспарлап отыр.

15 ХҚЕС (IFRS) сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсімдерге қатысты қолданылатын бес кезең кіретін модельді көздейді. 15 ХҚЕС-ке (IFRS) сай түсім соған арналған құқықты ұйым сатып алушыға тауарлардың берілуіне немесе қызметтердің көрсетілуіне айырбас ретінде аламын деп отырған өтемақыны көрсететін сома бойынша танылады. Дегенмен қаржы құралдары мен жалдау шарттарының ажырамас бөлігі болып табылатын пайыздық және комиссиялық кіріс 15 ХҚЕС (IFRS) қолданылу аясынан тыс қалады және қолданыстағы басқа стандарттармен (9 ХҚЕС (IFRS) және 16 ХҚЕС (IFRS) «Жалдау») реттеледі. Нәтижесінде, бұл стандартты қолдану Компания кірісінің едәуір бөлігіне әсерін тигізбейді.

Компания қазіргі уақытта 15 ХҚЕС-ті (IFRS) қолдану нәтижесінде елеулі әсерді күтпейді.

10 ХҚЕС (IFRS) пен 28 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер «Инвестор мен оның қауымдасқан ұйымы немесе бірлескен кәсіпорын арасындағы мәмілелерде активтерді сату немесе активтерді салу»

Түзетулер 10 ХҚЕС (IFRS) пен 28 ХҚЕС (IAS) арасындағы, атап айтқанда, қауымдасқан ұйымға немесе бірлескен кәсіпорынға сатылатын немесе соларға салынатын еншілес ұйымның үстінен бақылау жасау амалынан айырылуды есепке алу арасындағы қайшылықты қарастырады. Түзетулер инвестор мен оның қауымдасқан ұйымы немесе бірлескен кәсіпорын арасында жасалған мәміледе 3 ХҚЕС-тегі (IFRS) анықтамаға сай өз бизнесін білдіретін активті сатудың немесе салудың нәтижесінде туындайтын пайда немесе шығын толық көлемде танылады. Дегенмен бизнесті білдірмейтін активті сатудың немесе салудың нәтижесінде туындайтын пайда немесе шығын қауымдасқан ұйымдағы немесе бірлескен кәсіпорындағы инвесторлар ұйымынан өзге қатысу үлестерінің шегінде ғана танылады. ХҚЕС жөніндегі кеңес бұл түзетулердің күшіне енгізілу күнін белгісіз мерзімге ауыстырды, дегенмен бұл түзетулерді мерзімінен бұрын қолданатын ұйым оларды перспективті түрде қолдануы тиіс. Компания бұл түзетулерді қолдану оның қаржылық есептілігіне әсер етпейді деп күтіп отыр.

2 ХҚЕС-ке (IAS) «Акциялардың негізіндегі төлемдер бойынша операцияларды жіктеу және бағалау» түзетулер

ХҚЕС жөніндегі кеңес 2 ХҚЕС-ке (IFRS) «Акциялардың негізіндегі төлемдер» түзетулерді шығарды, әрі оларда үш негізгі аспект қарастырылады: ақша қаражатының есептеулерімен акциялар негізіндегі төлемдер бойынша операцияларды бағалау құқықтарының өту талаптарының ықпалы; төлем көзінен ұсталатын салық бойынша міндеттемелер үшін нетто-негіздегі есеп айырысулар талабымен акциялар негізіндегі төлемдер бойынша операцияларды жіктеу; акциялар негізіндегі төлемдер бойынша операциялар талаптарының өзгеруін есепке алу, соның нәтижесінде операция ақша қаражатымен болған есеп айырысулармен операция ретінде жіктелуі тоқтатылады және үлестік құралдармен болған есеп айырысулармен операция ретінде жіктелуін бастайды. Түзетулерді қабылдаған кезде ұйымдар алдыңғы кезеңдердің ақпаратын қайта есептеуге міндетті емес, дегенмен барлық үш аспектке қатысты түзетулерді қолдану және басқа да критерийлерді сақтау талабымен ретроспективті түрде қолдануға жол беріледі. Түзетулер 2018 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді. Мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Компания бұл түзетулерді қолдану оның қаржылық есептілігіне әсер етпейді деп күтіп отыр.

(мың теңгемен)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енген стандарттар (жалғасы)

16 ХҚЕС (IFRS) «Жалдау»

16 ХҚЕС (IFRS) 2016 жылғы қаңтарда шығарылды және 17 ХҚЕС-ті (IAS) «Жалдау» ауыстырады, 4 КРМФО (IFRIC) «Келісімде жалдау белгілерінің болуын айқындау» түсіндірмесі, 15 ПКР (SIC) «Операциялық жалдау – стимулдар» түсіндірмесі және 27 ПКР (SIC) «Заңгерлік жалдау нысаны бар операциялардың мәнін айқындау» түсіндірмесі. 16 ХҚЕС (IFRS) жалдау туралы ақпаратты мойындау, бағалау, ұсыну және ашып көрсету қағидаттарын белгілейді және жалға алушылардың қаржылық жалдау үшін 17 ХҚЕС-те (IAS) көзделген есепке алу тәртібі сияқты баланста есепке алудың бірыңғай моделін пайдалана отырып барлық жалдау шарттарын көрсетуін талап етеді. Стандарт жалға алушылар үшін мойындаудан екі рет босатуды көздейді – төмен құны бар активтерді жалдауға және қысқа мерзімді жалдауға (яғни, 12 айдан артық емес мерзімі бар жалдау) қатысты. Жалдаудың басталу күніне жалға алушы жалдау төлемдеріне қатысты міндеттемені (яғни жалдау міндеттемесі), сондай-ақ жалдау мерзімінің ішінде базалық активті пайдалану құқығын беретін активті (яғни пайдалану құқығы нысанындағы актив) мойындайтын болады. Жалға алушылар жалдау міндеттемесі бойынша пайыздық шығысты пайдалану құқығы нысанындағы активтің амортизациясы бойынша шығыстардан бөлек мойындауға міндетті болады.

Сондай-ақ жалға алушылар белгілі бір оқиға орын алған кезде жалдау міндеттемесін қайта бағалауы тиіс (мысалға, жалдау мерзімдерінің өзгеруі, мұндай төлемдерді айқындау кезінде пайдаланылатын индекстің немесе мөлшерлеменің өзгеруі нәтижесінде келешек жалдау төлемдерінің өзгеруі). Көптеген жағдайларда жалға алушы пайдалану құқығы нысанындағы активті түзету ретінде жалдау міндеттемесін қайта бағалау сомасын ескереді.

16 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес жалға беруші үшін есепке алу тәртібі қазіргі уақытта қолданылатын 17 ХҚЕС (IAS) талаптарымен салыстырғанда іс жүзінде өзгермейді. Жалға берушілер 17 ХҚЕС (IAS) сияқты дәл сондай жіктеу қағидаттарын пайдалана отырып жалдауды жіктеуді жалғастыратын болады, бұл ретте екі жалдау түрін бөліп көрсетеді: операциялық және қаржылық.

Сонымен қатар, 16 ХҚЕС (IFRS) жалға берушілер мен жалға алушылардан 17 ХҚЕС-пен (IAS) салыстырғанда ақпараттың үлкен көлемін ашып көрсетуді талап етеді.

16 ХҚЕС (IFRS) 2019 жылғы 1 қаңтардан немесе осы мерзімнен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты күшіне енеді. Мерзімінен бұрын, бірақ ұйымның 15 ХҚЕС-ті (IFRS) қолдану күнінен ерте емес мерзімде қолдануға жол беріледі. Жалға алушы бұл стандартты ретроспективті тәсілді не болмаса түрлендірілген ретроспективті тәсілді қолдана отырып пайдалануға құқылы. Стандарттың өтпелі ережелері белгілі бір босатуларды көздейді. 2018 жылы Компания 16 ХҚЕС-тің (IFRS) өзінің қаржылық есептілігіне ықтимал ықпалын бағалауды жалғастырады.

ХҚЕС-ті жыл сайынғы жетілдірулер, кезеңі 2014-2016 жылдар (2016 жылғы желтоқсанда шығарылды)

Бұл жетілдірулерге мыналар кіреді:

1 ХҚЕС (IFRS) «Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарын алғаш рет қолдану» – ХҚЕС-ті алғаш рет қолданатын компаниялар үшін қысқа мерзімді босатуларды жою

1 ХҚЕС (IFRS) E3-E7 тармақтарымен көзделген қысқа мерзімді босатулар жойылды, өйткені олар өз функциясын атқарды. Бұл түзетулер 2018 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енеді. Бұл түзетулер Компанияға қатысты қолданылмайды.

4 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулер – 9 ХҚЕС-ті (IFRS) «Қаржы құралдары» 4 ХҚЕС-пен (IFRS) «Сақтандыру шарттары» бірге қолдану

Бұл түзетулер қаржы құралдары бойынша жаңа стандарттың қолданылуына орай туындайтын проблемаларды шешеді, 9 ХҚЕС (IFRS), 17 ХҚЕС (IFRS) «Сақтандыру шарттары» ендірілгенге дейін, олар 4 ХҚЕС-ті (IFRS) ауыстырады. Түзету сақтандыру шарттарын шығаратын ұйымдар үшін екі мүмкіндікті көздейді: 9 ХҚЕС-ті (IFRS) қолданудан уақытша босату және салу әдісі. Уақытша босатуды алғаш рет 2018 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын есепті кезеңдерге қатысты қолданады. Ұйым 9 ХҚЕС-ті (IFRS) алғаш рет қолданғанда есептеу әдісін қолдану туралы шешімді қабылдай және бұл әдісті ұйымның қарауына қарай 9 ХҚЕС-ке (IFRS) көшу кезінде жіктелетін қаржы активтеріне қатысты ретроспективті түрде қолдана алады. Бұл ретте ұйым есептеу әдісін көрсету үшін салыстырмалы ақпаратты қайта есептейді, және тек егер ол салыстырмалы ақпаратты 9 ХҚЕС-ті (IFRS) қолдану кезінде ғана қайта есептеген жағдайда ғана. Бұл түзетулер Компанияға қатысты қолданылмайды.

(мың теңгемен)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар (жалғасы)

ХҚЕС-ті жыл сайынғы жетілдірулер, кезеңі 2014-2016 жылдар (2016 жылғы желтоқсанда шығарылды) (жалғасы)

«Шетел валютасындағы операциялар және алдын ала төлем» 22 КРМФО (IFRIC) түсіндіру

Түсіндіруде алдын ала төлемнің жасалу немесе алыну нәтижесінде туындайтын монетарлық емес активтің немесе монетарлық емес міндеттеменің мойындалуы тоқтаған кезде тиісті активтің, шығыстың немесе кірістің (немесе оның бір бөлігінің) бастапқы мойындалуы кезінде пайдаланылуы тиіс айырбас бағамын айқындау мақсатындағы операцияның жасалу күні ұйым алдын ала төлемнің жасалу немесе алыну нәтижесінде туындайтын монетарлық емес активті немесе монетарлық емес міндеттемені алғаш рет мойындаған күні болып табылады. Түсіндіру 2018 жылғы 1 қаңтардан немесе осы мерзімнен кейін басталатын жылдық есепті кезендерге қатысты күшіне енеді. Дегенмен Компанияның ағымдағы қызметі түзетулердің талаптарына сәйкес келгендіктен, Компания ол оның қаржылық есептілігіне әсер етеді деп күтпейді.

«Пайдаға салынатын салықты есептеу қағидаларына қатысты белгісіздік» 23 КРМФО (IFRIC) түсіндіру

Түсіндіру салықтық баяндауларға қатысты белгісіздік болғанда пайдаға салынатын салықты есепке алу тәртібін қарастырады, бұл 12 ХҚЕС-тің (IAS) қолданылуына әсер етеді. Түсіндіру 12 ХҚЕС-тің (IAS) қолданылу аясына жатпайтын салықтар мен алымдарға қолданылмайды, сондай-ақ айқындалмаған салықтық баяндаулармен байланысты пайыздар мен айыппұлдарға қатысты ерекше талаптарды қамтымайды.

Ұйым әрбір айқындалмаған салықтық баяндауды бөлек немесе бір немесе бірнеше басқа айқындалмаған салықтық баяндаулармен бірге қарастыру қажеттілігін шешуі тиіс. Белгісіздікті анықтау нәтижесін барынша дәл болжауға мүмкіндік беретін тәсілді пайдалану қажет. Түсіндірме сондай-ақ ұйым салық органдарының түсіндірмелерді қарауы үшін жасайтын жорамалдарды, сондай-ақ фактілер мен жағдайлардағы өзгерістерді қалай қарастыратындығын қозғайды.

Түсіндіру 2019 жылғы 1 қаңтардан немесе осы мерзімнен кейін басталатын жылдық есепті кезендерге қатысты күшіне енеді. Компания түсіндірудің күшіне ену күнінен бастап қолданады. Компания өз қызметін күрделі салық ортасында жүзеге асыратындықтан, түсіндіруді қолдану Компанияның қаржылық есептілігіне және ақпараттың қажетінше ашылып көрсетілуіне әсер ете алады. Сонымен қатар, Компания түсіндіруді уақтылы қолдануға қажетті ақпаратты алу процедуралары мен әдістерін белгілеуге мәжбүр бола алады.

4. Маңызды есептік пайымдаулар мен бағалаулар

Бағалаудың белгісіздігі

Компанияның есепке алу саясатын қолдану үшін басшылық өзінің пікірлерін пайдаланды және қаржылық есептілікте танылған соманы анықтау кезінде бағалау жасады. Төменде пайымдаулар мен бағалауды пайдаланудың барынша елеулі жағдайлары көрсетілген:

Қаржы құралдарының әділ құны

Егер қаржылық жағдай туралы есепте бейнеленген қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелердің әділ құнын белсенді нарықтағы бағалар негізінде анықтау мүмкін болмаса, ол математикалық модельдерден тұратын бағалаудың түрлі модельдерін пайдалана отырып анықталады. Мұндай модельдер үшін алғашқы деректер, егер мүмкін болса, бақыланатын нарық негізінде анықталады; басқа жағдайда әділ құнды анықтау үшін пікірді қолдану қажет. Қосымша ақпарат 27-ескертпеде келтірілген.

Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы

Корпоративтік табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған активтер соған қарсы пайдаланылмаған салық залалдары есепке алынуы мүмкін салық салынатын пайда алынатындығының айтарлықтай ықтималдығы бар дәрежеде барлық пайдаланылмаған салық залалдары бойынша мойындалады. Келешек салық салынатын табыстың ықтимал мерзімдері мен мөлшерінің негізінде қаржылық есептілікте мойындауға болатын корпоративтік табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған активтердің сомаларын, сондай-ақ келешек салықтық жоспарлау стратегиясын анықтау үшін басшылықтың елеулі пайымдаулары қажет.

(мың теңгемен)

4. Маңызды есептік пайымдаулар мен бағалаулар (жалғасы)**Бағалаудың белгісіздігі (жалғасы)***Несиелердің және қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешектің құнсыздану резерві*

Компания клиенттерге берілген несиелер мен қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешектің құнсыздануын тұрақты түрде сараптап отырады. Тәжірибеге сүйене отырып, Компания құнсыздану шығындарын қарыз алушы қаржылық қиындықтарды басынан кешіріп отырған және ұқсас қарыз алушылар туралы нақты деректердің жеткілікті көлемі болмаған жағдайларда бағалауда өзінің субъективті пікірін пайдаланады. Компания топ құрамындағы қарыз алушылардың міндеттемелерін өтеу мәртебесіндегі жағымсыз өзгерістерді немесе топ құрамындағы активтер бойынша міндеттемелерді орындамауға пара-пар мемлекеттік не жергілікті экономикалық жағдайлардың өзгеруін көрсететін байқалып отырған деректер негізінде болашақ ақша ағымдарының өзгерісін ұқсас түрде бағалайды. Басшылық несиелер мен дебиторлық берешектің тобы бойынша құнсызданудың объективті белгілері бар және несиелік тәуекелдің ұқсас сипаттамасындағы активтерге қатысты шығындар құрылымы туралы тарихи деректерге негізделген бағалауды пайдаланады.

Тәжірибеге сүйене отырып, Компания ағымдағы міндеттемелерді бейнелеу үшін клиенттерге берілген несиелер немесе қаржылық жал бойынша дебиторлық берешек тобына қатысты байқалатын деректерді түзету кезінде өзінің субъективті пікірін пайдаланады. 2017 жылғы 31 желтоқсанға қаржылық жағдай туралы есепте танылған несиелердің құнсыздану резерві мен қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешектің жалпы сомасы 29.822.760 мың теңге (2016 жылдың 31 желтоқсанына: 28.646.092 мың теңге) болды. Толық ақпарат 8 және 9-ескертпелерде көрсетілген.

Салық салу

Қазақстан Республикасының салықтық, валюталық және кедендік заңнамасы жиі қайталануы мүмкін түрлі түсініктемелер мен өзгертулердің нысаны болып табылады. Мұндай заңнамаға қатысты мәмілелер мен Компанияның қызметіне қатысты қолданылатын басшылық түсініктемесі тиісті жергілікті және мемлекеттік органдар тарапынан даулануы мүмкін. Осылайша, қосымша салықтар, айыппұлдар және өсімпұлдар есептелуі мүмкін. Салықтарды есептеуге қатысты салықтық кезеңдер тиісті органдар тексеру үшін қарастырылатын жылдың алдындағы 5 (бес) күнтізбелік жыл ішінде ашық болып қалады. Белгілі бір жағдайларда мұндай шолулар анағұрлым ұзақ кезеңдерді қамтуы мүмкін.

Басшылық 2017 және 2016 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша заңнаманы түсінуі тиісінше және Компанияның салық салу, валюта және кеден заңнамасының мәселелері бойынша бағыттары расталатын болады деп санайды.

5. Ақша қаражаты мен оның баламалары

2017 және 2016 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша ақша қаражаты мен оның баламаларына келесі позициялар кіреді:

	<u>2017 жыл</u>	<u>2016 жыл</u>
Банктердің ағымдағы шоттарындағы теңгемен қаражаты	21.608.242	10.384.373
Банктердің ағымдағы шоттарындағы шетел валютасымен қаражаты	19.630.925	12.605.518
Ақша қаражаты мен оның баламалары	41.239.167	22.989.891

2017 жылдың 31 желтоқсанына қаражаттың бір банкте ағымдағы шоттарда шоғырлануы 14.503.363 мың теңгені немесе ақша қаражаты мен оның баламаларының жалпы соманың 35,2% құрады (2016 жылғы 31 желтоқсан: 7.584.844 мың теңге немесе 33,0%).

6. Несиелік ұйымдардағы қаражат

2017 және 2016 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Компанияның несиелік ұйымдардағы қаражатына келесі позициялар кіреді:

	<u>2017 жыл</u>	<u>2016 жыл</u>
Пайдаланылуы шектелген ағымдағы шоттардағы қаражат	149.809	662.881
Несиелік ұйымдардағы қаражат	149.809	662.881

Несиелік ұйымдардың ағымдағы шоттарындағы қаражат қаржылық жалдауға арналған мүлікті сатып алу үшін аккредитивтер бойынша қамтамасыз ету ретінде болатын пайдалануда шектелген ақша қаражатын білдіреді.

(мың теңгемен)

7. Туынды қаржы активтері

Төменде қаржылық есептілікте активтер немесе міндеттемелер ретінде, сондай-ақ олардың шартты сомалары ретінде көрсетілген туынды қаржы активтерінің әділ құнын көрсететін кесте келтірілген:

	2017 жыл			2016 жыл		
	Шартты негізгі сома	Әділ құн		Шартты негізгі сома	Әділ құн	
		Актив	Міндет-теме		Актив	Міндет-теме
АҚШ долларындағы валюталық опциндар	–	–	–	1.199.056	743.027	–
Еуромен валюталық опциндар	–	–	–	242.770	86.039	–
	–	–	–	1.441.826	829.066	–

Опциндар сатып алушының келешекте белгіленген күнге немесе белгілі бір кезеңнің ішінде уақыттың кез келген сәтінде тіркелген баға бойынша қаржы құралдарының белгілі бір санын сатып алу не болмаса сату құқығын қамтитын шарттық келісімдерді білдіреді.

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның туынды қаржы активтері болған жоқ.

Туынды қаржы активтерімен операциялар бойынша таза шығыстарға /кірістерге келесі позициялар кіреді:

	2017 жыл	2016 жыл
Туынды қаржы активтерімен операциялар бойынша өткізілген кірістер	42.121	70.223
Туынды қаржы активтерімен операциялар бойынша өткізілмеген шығыстар	(829.066)	(1.017.754)
Туынды қаржы активтерімен операциялар бойынша таза шығыстар	(786.945)	(947.531)

8. Клиенттерге берілетін несиелер

2017 және 2016 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша клиенттерге берілген несиелерге келесі позициялар кіреді:

	2017 жыл	2016 жыл
Заңды тұлғаларға берілген несиелер	56.812.680	63.711.411
Құнсыздану резерві шегерілгенге дейін клиенттерге берілген несиелер	56.812.680	63.711.411
Құнсыздану резервін шегере отырып	(11.745.919)	(8.869.810)
Клиенттерге берілетін несиелер	45.066.761	54.841.601

Клиенттерге берілген несиелердің құнсыздану резерві

Төменде клиенттерге берілген несиелердің құнсыздану резервінің салыстырмасы берілді:

	2017 жыл	2016 жыл
1 қаңтарда	8.869.810	5.594.631
Бір жылғы аударым	4.369.124	3.275.179
Бір жылда есептен шығарылғаны	(1.493.015)	–
31 желтоқсанда	11.745.919	8.869.810
Жеке негіздегі құнсыздану	10.421.139	7.821.930
Жиынтық негіздегі құнсыздану	1.324.780	1.047.880
31 желтоқсанда	11.745.919	8.869.810
Құнсыздану резерві есептен шығарылғанға дейінгі құнсызданған ретінде жеке негізге бағаланған клиенттерге берілген несиелер сомасының жиыны	25.176.781	16.698.431

Құнсызданған ретінде жеке негізде бағаланған несиелер

2017 жылдың 31 желтоқсанына аяқталған жыл үшін құнсызданған ретінде жеке негізде бағаланған клиенттерге берілген несиелерге қатысты есептелген пайыздық кірістер 1.588.925 мың теңге (2016 жыл үшін: 1.156.334 мың теңге) болды.

(мың теңгемен)

8. Клиенттерге берілген несиелер (жалғасы)**Қамтамасыз ету және несиелік тәуекелді азайтатын басқа құралдар**

Компания берілуін талап ететін қамтамасыз етудің мөлшері мен түрі контрагенттің несиелік тәуекелді бағалауына тәуелді. Қамтамасыз ету түрлерінің және бағалау өлшемдерінің рұқсат етілуіне қатысты ұстанымдар белгіленген.

Коммерциялық несиелендіру кезінде алынған қамтамасыз етудің негізгі түрлері жылжымайтын мүлік, жер, ауыл шаруашылығы техникасы, қорлар мен дебиторлық берешек, кепілдіктер болып табылады.

Басшылық қамсыздандырудың нарықтың құнына мониторинг жүргізеді, негізгі келісімге сәйкес қосымша қамсыздандыруды сұратады, сондай-ақ құнсыздану шығындарына резервтің жеткіліктілігін тексеру барысында алынған қамсыздандырудың нарықтық құнын қадағалап отырады.

Несиелердің клиенттерде шоғырлануы

2017 жылдың 31 желтоқсанына Компания он ірі тәуелсіз тарапқа берген клиенттер несиелерінің шоғырлануы 20.636.224 мың теңге немесе жиынтық несиелік портфельдің 36,3% болды (2016 жылдың 31 желтоқсанына: 21.873.680 мың теңге немесе жиынтық несиелік портфельдің 34,3%). 2017 жылдың 31 желтоқсанына Компания бұл несиелерге қатысты таныған құнсыздану резерві 3.331.759 мың теңге (2016 жылдың 31 желтоқсанына: 2.809.161 мың теңге) болды.

Несиелер Қазақстан Республикасында экономиканың ауыл шаруашылығы секторында қызметті жүзеге асыратын клиенттерге беріледі.

9. Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жал бойынша дебиторлық берешекті талдау төменде келтірілген:

	<i>1 жылға дейін</i>	<i>1 жылдан 5 жылға дейін</i>	<i>5 жылдан артық</i>	<i>Жиыны</i>
Қаржылық жалдауға салынған жалпы инвестициялар	58.202.290	147.819.207	62.813.007	268.834.504
Қаржылық жалдау бойынша келешек кезеңдердің еңбек сіңбеген қаржылық кіріс	(1.955.860)	(34.301.664)	(31.212.132)	(67.469.656)
Қаржылық жалдауға салынған инвестициялардың жиыны	56.246.430	113.517.543	31.600.875	201.364.848
Құнсыздану резервін шегере отырып	(5.049.330)	(10.190.650)	(2.836.861)	(18.076.841)
Қаржылық жалдауға таза инвестициялар	51.197.100	103.326.893	28.764.014	183.288.007

2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жал бойынша дебиторлық берешекті талдау төменде келтірілген:

	<i>1 жылға дейін</i>	<i>1 жылдан 5 жылға дейін</i>	<i>5 жылдан артық</i>	<i>Жиыны</i>
Қаржылық жалдауға салынған жалпы инвестициялар	60.796.212	153.879.474	86.980.230	301.655.916
Қаржылық жалдау бойынша келешек кезеңдердің еңбек сіңбеген қаржылық кіріс	(1.827.975)	(38.506.768)	(44.142.527)	(84.477.270)
Қаржылық жалдауға салынған инвестициялардың жиыны	58.968.237	115.372.706	42.837.703	217.178.646
Құнсыздану резервін шегере отырып	(4.482.584)	(11.152.713)	(4.140.985)	(19.776.282)
Қаржылық жалдауға таза инвестициялар	54.485.653	104.219.993	38.696.718	197.402.364

(мың теңгемен)

9. Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек (жалғасы)**Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешектің құнсыздану резерві**

Төменде қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешектің құнсыздану резервін салыстыру көрсетілген:

	2017 жылғы	2016 жыл
1 қаңтарда	19.776.282	16.863.753
Бір жылғы (қайтару)/аудару	(1.658.123)	2.912.529
Бір жылда есептен шығарылғаны	(41.318)	–
31 желтоқсанда	18.076.841	19.776.282
Жеке негіздегі құнсыздану	12.600.525	12.224.787
Жиынтық негіздегі құнсыздану	5.476.316	7.551.495
31 желтоқсанда	18.076.841	19.776.282
Жеке негізде бағаланған құнсыздану резерві есептен шығарылғанға дейінгі құнсызданған ретінде қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек сомасының жиыны	45.661.053	35.845.856

Жеке негізде құнсызданған ретінде бағаланған қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек

2017 жылдың 31 желтоқсанына аяқталған жыл үшін құнсызданған ретінде жеке негізде айқындалған қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешекке қатысты есептелген пайыздық кірістер 2.840.667 мың теңге (2016 жыл үшін: 1.492.674 мың теңге) болды.

Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешектің шоғырлануы

2017 жылдың 31 желтоқсанына Компания он ірі байланысты емес тарапқа берген қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешектің шоғырлануы 30.759.192 мың теңге болды немесе қаржылық жалдау бойынша жиынтық дебиторлық берешектің 15,3% (2016 жылғы 31 желтоқсанға: 33.916.954 мың теңге немесе қаржылық жалдау бойынша жиынтық дебиторлық берешектің 15,6%). 2017 жылдың 31 желтоқсанына Компания таныған бұл дебиторлық берешектің құнсыздану резерві 3.061.839 мың теңге (2016 жылдың 31 желтоқсанына: 4.300.705 мың теңге) болды.

10. Қаржылық жалға арналған мүлік

2017 және 2016 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша қаржылық жалдауға арналған мүлікке келесі позициялар кіреді:

	2017 жыл	2016 жыл
Қаржылық жалға арналған құрал-жабдық	4.999.127	5.008.181
Меншікке айналған кепіл мүлкі	688.371	721.408
Басқа да материалдар	21.978	15.228
	5.709.476	5.744.817
Құнсыздану резервін шегере отырып (25-ескертпе)	(577.764)	(452.411)
Қаржылық жалға арналған мүлік	5.131.712	5.292.406

(мың теңгемен)

11. Негізгі құралдар

Төменде негізгі құралдардың баптары бойынша қозғалыс келтірілген:

	Жер	Үйлер мен ғимараттар	Көлік құралдары	Компьютерлер мен ор- техника	Басқасы	Жиыны
Бастапқы құн						
2015 жылдың 31 желтоқсанына	31.922	847.303	131.516	439.482	106.852	1.557.075
Түсімдер	–	3.186	–	37.888	4.958	46.032
Есептен шығару	–	–	(2.338)	(25.710)	(8.465)	(36.513)
2016 жылдың 31 желтоқсанына	31.922	850.489	129.178	451.660	103.345	1.566.594
Түсімдер	–	–	30.120	120.852	4.921	155.893
Есептен шығару	–	–	(15.050)	(481)	(1.004)	(16.535)
2017 жылдың 31 желтоқсанына	31.922	850.489	144.248	572.031	107.262	1.705.952
Жинақталған амортизация						
2015 жылдың 31 желтоқсанына	–	(181.576)	(45.130)	(177.847)	(74.484)	(479.037)
Есептелген амортизация	–	(23.578)	(14.792)	(66.607)	(7.637)	(112.614)
Есептен шығару	–	–	1.781	25.706	8.319	35.806
2016 жылдың 31 желтоқсанына	–	(205.154)	(58.141)	(218.748)	(73.802)	(555.845)
Есептелген амортизация	–	(23.871)	(13.921)	(79.113)	(7.743)	(124.648)
Есептен шығару	–	–	13.596	480	955	15.031
2017 жылдың 31 желтоқсанына	–	(229.025)	(58.466)	(297.381)	(80.590)	(665.462)
Қалдық құны						
2015 жылдың 31 желтоқсанына	31.922	665.727	86.386	261.635	32.368	1.078.038
2016 жылдың 31 желтоқсанына	31.922	645.335	71.037	232.912	29.543	1.010.749
2017 жылдың 31 желтоқсанына	31.922	621.464	85.782	274.650	26.672	1.040.490

12. Қосылған құн салығы мен өтелуге жататын басқа да салықтар

2017 және 2016 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша қосылған құн салығы мен өтелуге жататын басқа салықтарға келесі позициялар кіреді:

	2017 жыл	2016 жыл
Өтелуге жататын қосылған құн салығы	2.844.351	1.859.679
Басқа салықтар	261.987	14.347
Қосылған құн салығы мен өтелуге жататын басқа да салықтар	3.106.338	1.874.026

13. Берілген аванстар

2017 және 2016 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша берілген аванстарға келесі позициялар кіреді:

	2017 жыл	2016 жыл
Ауыл шаруашылығы техникасы үшін берілген аванстар	2.558.044	179.190
Жабдық үшін берілген аванстар	10.770	10.770
Берілген басқа да аванстар	1.341	123.931
	2.570.155	313.891
Құнсыздану резервін шегере отырып (25-ескертпе)	(11.703)	(29.147)
Берілген аванстар	2.558.452	284.744

2017 және 2016 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша берілген аванстар кейіннен қаржылық жалдауға беруге арналған ауылшаруашылық техникасын, құрал-жабдықтарды және ірі қара малды жеткізу үшін алдын ала ақыны білдіреді.

14. Акционердің алдындағы берешек

	2017 жыл	2016 жыл
Акционерден алынған қарыздар	75.539.402	85.638.633
Акционердің алдындағы берешек	75.539.402	85.638.633

(мың теңгемен)

14. Акционердің алдындағы берешек (жалғасы)**Инвестициялық қарыз**

2017 және 2016 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Акционердің алдындағы берешекке № 35 Қарыз туралы үлгі келісім (бұдан әрі мәтін бойынша – «Келісім») бойынша берешек кіреді. Осы Келісімнің шарттарына сай Компанияға агроөнеркәсіптік секторда материалдық өндірісті құруға, кеңейтуге және түрлендіруге арналған іс-шаралар кешенін іске асыруға ұзақ мерзімді инвестициялық қарыз беріледі. Алынған қаражаттың шеңберінде Компания ұзақ мерзімді инвестициялық жобаларды қаржыландырады. Акционер ҚРҰБ арқылы облигациялық бағдарлама бойынша Ұлттық қордың қаражатынан қаржыландырылады. Келісім 2023 жылдың 30 желтоқсанына дейін қолданыста болады. 2017 және 2016 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Келісім шеңберіндегі қаржыландыру жылдық 1,02% номиналды сыйақы мөлшерлемесімен 113.459.000 мың теңге болды. Алынған қарыздар бойынша тиімді пайыздық мөлшерлеме жылдық 6,0% құрайды. 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша осы Келісім бойынша берешек 47.010.150 мың теңгені құрады (2016 жылғы 31 желтоқсан: 59.453.707 мың теңге).

2014 жылғы 24 маусымда Компания мен Акционердің арасында 7 (жеті) жыл мерзімге және жылдық 5,8% номиналды пайыздық мөлшерлемемен 30.363.131 мың теңге сомасына № 63 Қарыз туралы үлгі келісім жасалды. 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша осы келісім бойынша берешек 12.073.337 мың теңгені құрады (2016 жылғы 31 желтоқсанға: 12.149.796 мың теңге).

2014 жылғы 23 қыркүйекте Компания мен Акционердің арасында 9 (тоғыз) жыл мерзімге және оның мемлекет тарапынан субсидиялауымен жылдық 10% пайыздық мөлшерлемемен 14.272.998 мың теңгеге дейінгі сомаға қарыз алуға арналған № 113 Қарыз туралы негіздемелік келісім жасалды, оның жылдық 7%-ы мемлекет тарапынан субсидияланады және жылдық 3%-ын Компания төлейді. 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша осы келісім бойынша берешек 4.950.805 мың теңгені құрады (2016 жылғы 31 желтоқсанға: 6.666.979 мың теңге).

2014 жылғы 1 қазанда Компания мен Акционердің арасында 7 жыл мерзімге және жылдық 1,02% номиналды пайыздық мөлшерлемемен 6.189.000 мың теңге сомасына № 118 Қарыз шарты жасалды, қарыз бойынша тиімді пайыздық мөлшерлеме жылдық 7,17% болды. 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша осы шарт бойынша берешек 3.638.755 мың теңгені құрады (2016 жылғы 31 желтоқсанға: 4.425.369 мың теңге).

2016 жылғы 12 мамырда Компания мен Акционердің арасында 7 жыл мерзімге және жылдық 1,02% номиналды пайыздық мөлшерлемемен 3.800.000 мың теңге сомасына № 64 Қарыз шарты жасалды, қарыз бойынша тиімді пайыздық мөлшерлеме жылдық 11,97% болды. 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша осы шарт бойынша берешек 2.286.808 мың теңгені құрады (2016 жылғы 31 желтоқсанға: 2.942.782 мың теңге).

2017 жылғы 16 маусымда Компания мен Акционердің арасында 15 жыл мерзімге және жылдық 1,02% пайыздық мөлшерлемемен 8.220.600 мың теңге сомасына № 39 Қарыз туралы үлгі келісім жасалды, қарыз бойынша тиімді пайыздық мөлшерлеме жылдық 8,49% болды. 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бұл келісімнің шеңберіндегі берешек 5.579.547 мың теңге болды.

2017 және 2016 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Компанияның Акционермен жасалған шарттары бойынша қаржылық ковенанттарды сақтау бойынша міндеттемелері болмады. Акционердің алдындағы берешек кепіл мүлкімен қамтамасыз етілмеген.

15. Несиелік ұйымдардың қаражаты

2017 және 2016 жылдардың 31 желтоқсанына несиелік ұйымдардағы қаражатқа келесі позициялар кіреді:

	<i>Валюта</i>	<i>Өтеу күні</i>	<i>2017 жыл</i>	<i>2016 жыл</i>
Еуразиялық даму банкі	Теңге	2018 жыл	9.789.090	9.846.693
«Ресей Жинақ банкі» ЕБ АҚ	Теңге	2021 жыл	9.089.195	4.036.736
BOT Lease Co. Ltd	Еуро	2021-2022 жылдар	6.975.009	2.822.493
«Росэксимбанк» АҚ	Ресей рублі	2022-2023 жылдар	4.490.378	3.223.608
Societe Generale Bank	АҚШ доллары	2020 жыл	4.178.568	5.863.642
Ислам Даму Банкі	АҚШ доллары	2020 жыл	2.111.824	7.101.016
Deere Credit, Inc.	АҚШ доллары	2019 жыл	1.483.475	2.231.294
Landesbank Berlin AG	Еуро	2019 жыл	1.107.038	1.465.250
«Россельхозбанк» АҚ	АҚШ доллары	2018-2019 жылдар	586.813	1.223.420
«Газпромбанк» АҚ	АҚШ доллары	2019 жыл	509.999	863.359
CNH International SA	АҚШ доллары	2018 жыл	108.234	325.258
«Ресей Жинақ банкі» ЕБ АҚ	Ресей рублі	2021 жыл	–	553.603
Несиелік ұйымдардың қаражаты			40.429.623	39.556.372

(мың теңгемен)

15. Несиелік ұйымдардың қаражаты (жалғасы)**Шектейтін қаржы шарттары**

Несиелік ұйымдармен жасалған қарыз шарттарының талаптарына сәйкес Компания Қазақстан Республикасының агроөнеркәсіп кешені аясында ҚазАгроның еншілес ұйымдары үшін ҚРҰБ белгілеген пруденциалдық нормативтерді, сондай-ақ пайыздық шығыстар бойынша өтеу коэффициентін (операциялық пайда (ЕВГТ) мен сыйақы бойынша шығыстар арасындағы ара қатынас) қоса алғанда, белгілі бір қаржы коэффициенттерін сақтауға міндетті.

2017 және 2016 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Компания осы кредиторлармен жасалған шарттар бойынша шектейтін қаржы шарттарын орындау талаптарын сақтайды.

16. Шығарылған борыштық бағалы қағаздар

2017 және 2016 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша шығарылған борыштық бағалы қағаздарға келесі позициялар кіреді:

	Өтеу күні	Мөл-шерлеме		2017 жыл	2016 жыл
		%	Валюта		
Купондық облигациялардың екінші шығарылымы	2022 жылғы 12 маусым	8,5%	Теңге	17.998.251	17.985.346
Бірінші облигациялық бағдарламаның шеңберіндегі облигациялардың үшінші шығарылымы	2023 жылғы 16 қаңтар	8,0%	Теңге	16.905.832	16.802.814
Екінші облигациялық бағдарламаның шеңберіндегі облигациялардың екінші шығарылымы	2021 жылғы 14 қараша	15,0%	Теңге	8.118.222	8.108.287
Купондық облигациялардың алғашқы шығарылымы	2024 жылғы 12 маусым	8,5%	Теңге	3.947.011	3.944.692
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар				46.969.316	46.841.139

2017 және 2016 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Компанияның шығарылған борыштық бағалы қағаздары теңгемен шығарылған облигациялармен білдірілген.

2017 және 2016 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Компания шығарылған борыштық бағалы қағаздар бойынша шектейтін шарттарды орындау талаптарын сақтайды.

17. Салық салу

Корпоративтік табыс салығы бойынша үнемділікке мыналар кіреді:

	2017 жыл	2016 жыл
Ағымдағы корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	-	-
Өткен жылдардың ағымдағы корпоративтік табыс салығын түзету	762.639	-
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша үнемдеу	(828.776)	(504.782)
Корпоративтік табыс салығы бойынша үнемділік	(66.137)	(504.782)

	2017 жыл	2016 жыл
Пайда мен зияндар туралы есепте танылған кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы	(828.776)	(504.782)
Капиталда танылған кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы	364.805	177.409
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығындағы өзгеріс	(463.971)	(327.373)

Капитал құрамында мойындалған кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы келесі тәсілмен бөлінген:

	2017 жыл	2016 жыл
Активтер бойынша	42.680	81.087
Міндеттемелер бойынша	(407.485)	(258.496)
Капиталда танылған корпоративтік табыс салығы	(364.805)	(177.409)

(мың теңгемен)

17. Салық салу (жалғасы)

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның корпоративтік табыс салығы бойынша ағымдағы активтері 125.579 мың теңгені (2016 жылғы 31 желтоқсанға: 894.899 мың теңгені) құрады.

Қазақстандық заңды тұлғалар салық декларацияларын дербес беруге міндетті. Компанияға арналған корпоративтік табыс салығының мөлшерлемесі 2017 және 2016 жылдары 20,0%-ды құрады.

Корпоративтік табыс салығының тиімді мөлшерлемесі пайдаға салынатын салықтың ресми мөлшерлемелерінен ерекшеленеді. Төменде қаржылық есептілікте көрсетілген корпоративтік табыс салығы бойынша үнемділікпен ресми мөлшерлеме бойынша есептелген корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстардың салыстырылуы келтірілген:

	2017 жыл	2016 жыл
Салық салынғанға дейінгі пайда	3.506.083	2.723.847
Корпоративтік табыс салығының ресми мөлшерлемесі	20%	20%
Ресми мөлшерлеме бойынша корпоративтік табыс салығының теориялық шығыстары	701.217	544.769
Салық салынбайтын қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешектің пайыздық кірісі	(2.332.448)	(2.348.500)
Өткен жылдар кірісінің төлем көзінен ұсталатын корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	762.639	-
Есептен шығарылмайтын шығыстар:		
- қаржылық жалдаудың дебиторлық берешегі мен клиенттерге берілген несиелердің құнсыздану резерві	542.200	1.227.003
- қаржылық жалдауға және басқа да активтерге арналған мүліктің құнсыздану резерві	221.128	60.034
- негізгі қызметпен байланысты емес шығыстар	37.753	10.263
- салықтар бойынша айыппұлдар мен өсімпұлдар	1.374	1.649
Корпоративтік табыс салығы бойынша үнемділік	(66.137)	(504.782)

31 желтоқсанға кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша активтер мен міндеттемелер, сондай-ақ олардың тиісті жылдардағы қозғалысына келесі позициялар жатады:

	Уақытша айырмалардың туындауы және азаюы			Уақытша айырмалардың туындауы және азаюы			
	2015 жыл	Пайда мен зияндар туралы есепте	Капиталда	2016 жыл	Пайда мен зияндар туралы есепте	Капиталда	2017 жыл
Шегерілетін уақыт айырмаларының салық әсері							
Клиенттерге берілген несиелер	993.183	(254.006)	81.087	820.264	(263.909)	42.680	599.035
Несиелік ұйымдардағы қаражат	-	-	-	-	16.080	-	16.080
Пайдаланылмаған демалыстар бойынша резерв	47.650	1.956	-	49.606	3.844	-	53.450
Кепілдіктер	36.840	-	-	36.840	-	-	36.840
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтер	-	7.330	-	7.330	(7.330)	-	-
Корпоративтік табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған активтер	1.077.673	(244.720)	81.087	914.040	(251.315)	42.680	705.405
Салық салынатын уақыт айырмаларының салық әсері							
Туынды қаржы активтері	(346.913)	181.100	-	(165.813)	165.813	-	-
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	(76.684)	(353.166)	-	(429.850)	137.219	-	(292.631)
Несиелік ұйымдардағы қаражат	(55.553)	31.276	-	(24.277)	24.277	-	-
Акционердің алдындағы берешек	(3.029.478)	860.599	(258.496)	(2.427.375)	802.337	(407.485)	(2.032.523)
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтер	(29.693)	29.693	-	-	(49.555)	-	(49.555)
Корпоративтік табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған міндеттемелер	(3.538.321)	749.502	(258.496)	(3.047.315)	1.080.091	(407.485)	(2.374.709)
Корпоративтік табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған таза міндеттеме	(2.460.648)	504.782	(177.409)	(2.133.275)	828.776	(364.805)	(1.669.304)

Корпоративтік табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған активтер соның есебінен актив пайдаланылуы мүмкін келешек салық салынатын пайда қолжетімді болуы мүмкін көлемде мойындалады. Корпоративтік табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған активтер тиісті салық жеңілдігі іске асырылады деген ықтималдылықтың болмауы көлемінде азаяды.

(мың теңгемен)

18. Алынған аванстар

2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 3.555.199 мың теңге (2016 жылғы 31 желтоқсанға: 2.502.225 мың теңге). мөлшерінде алынған аванстар клиенттер шарттардың немесе қаржылық жалдаудың талаптары бойынша сатып алған, бірақ жалға алушыға берілмеген, қаржылық жалға арналған мүлік үшін жасаған алдын ала төлемді білдіреді.

19. Басқа да активтер және басқа да міндеттемелер

2017 және 2016 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша басқа активтерге келесі позициялар кіреді:

	2017 жыл	2016 жыл
Сот шешімі бойынша танылған дебиторлық берешек	687.284	444.094
Келешек кезеңдердің шығыстары	413.635	145.983
Жоғалған лизинг заттарын өтеу бойынша дебиторлық берешек	96.859	63.092
Басқа да дебиторлық берешек:	712.191	435.175
	1.909.969	1.088.344
Құнсыздану резервін шегере отырып (25-ескертпе)	(1.333.563)	(604.083)
Басқа да активтер	576.406	484.261

2017 және 2016 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша басқа міндеттемелерге келесі позициялар кіреді:

	2017 жыл	2016 жыл
Болашақ кезеңдердің пайыздық кірістері	4.746.109	1.724.638
Өнім жеткізушілерге кредиторлық берешек	2.579.367	5.482.712
Төленуге жататын корпоративтік табыс салығынан басқа салықтар	87.529	107.991
Бюджетке міндетті төлемдер бойынша берешек және жұмыскерлерге берешек	43.797	45.992
Басқа да ағымдағы міндеттемелер	428.940	436.900
Басқа да міндеттемелер	7.885.742	7.798.233

2017 және 2016 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша өнім жеткізушілердің кредиторлық берешегіне Компанияның кейіннен қаржылық жалдауға беруге арналған мүлік үшін берешегі кіреді:

	2017 жыл	2016 жыл
Ауыл шаруашылық техникасы	1.391.730	2.588.320
Жабдық	1.042.221	2.765.340
Басқасы	145.416	129.052
Өнім жеткізушілерге кредиторлық берешек	2.579.367	5.482.712

20. Шарттық және шартты міндеттемелер**Қызметті жүргізу шарттары**

Қазақстанда экономикалық реформалар және нарықтық экономиканың талаптарына жауап беретін құқықтық, салықтық және әкімшілік инфрақұрылымның дамуы жалғасуда. Қазақстандық экономиканың тұрақтылығы көбінесе осы реформалардың барысына, сондай-ақ Үкімет экономика, қаржы және ақша-несие саясаты саласында қолға алатын шаралардың тиімділігіне тәуелді болады.

2017 жылы қазақстандық экономика өзінің теріс әсерін шикі мұнайдың төмен бағасы мен теңгенің негізгі шетел валюталарына қатысты айырбастау бағамының волатильділігі жалғастырды. Теңгемен пайыздық мөлшерлемелер жоғары болып қалып отыр. Басқа факторлармен қатар аталған факторлардың жиынтығы капитал жеткіліктігінің азаюына, капитал құнының өсуіне, инфляцияның артуына және экономикалық өсімге қатысты белгісіздікке әкеп соқтырды. Компанияның басшылығы ағымдағы жағдайларда Компанияның экономикалық тұрақтылығын қолдау бойынша лайықты шараларды қолға алып отыр деп санайды.

(мың теңгемен)

20. Шарттық және шартты міндеттемелер (жалғасы)**Сот істері**

Компания нарықта өзінің әдеттегі қызметін жүзеге асыруы барысында заңгерлік шағым-талаптардың көптеген түрлеріне тап болады. Басшылық сот істерінің (ондайлар болған жағдайда) нәтижесінде туындайтын міндеттемелердің түпкі көлемі Компанияның қаржылық жағдайына немесе оның одан кейінгі қызметіне айтарлықтай теріс әсерін тигізбейді деп пайымдап отыр.

Басшылықтың қандай да бір елеулі немесе шешілмей қалған сот істері жайында, сондай-ақ Компанияға қарсы берілуі мүмкін әлеуетті шағымдар туралы ақпараты жоқ.

Салық салу

Қазақстандық коммерциялық және атап айтқанда, салық заңнамасында түсінік берілуі өзгеріп отыруы мүмкін ережелер бар, жекелеген жағдайларда заңнамаға жанама түрдегі ретроспективті әрекеті бар өзгерістер енгізілуі мүмкін. Сонымен бірге, Компания Басшылығының заңнама ережелерін түсінуі осы ережелерді салық органдарының түсінуінен ерекшеленуі мүмкін және нәтижесінде Компания жүргізген операцияларды салық органдары өзгеше бағалауы мүмкін және бұл қосымша салықтардың, айыппұлдар мен өсімпұлдардың есептелуіне әкеліп соқтыруы мүмкін. Компания басшылығы барлық қажетті салық аударымдары жасалды және тиісінше, есептілікте қандай да бір резервтер есептелген жоқ деп есептейді. Салық органдары соңғы 5 (бес) жыл үшін салық салу бойынша деректерді тексеруі мүмкін.

Несиелік сипаттағы міндеттемелер

2017 және 2016 жылдардың 31 желтоқсанына Компанияның несиелік сипаттағы шарттық және шартты міндеттемелеріне келесі позициялар кірді:

	<u>2017 жыл</u>	<u>2016 жыл</u>
Пайдаланылмаған несие желілері	4.112.673	3.605.734
Берілген кепілдіктер	1.897.933	2.342.807
Жиыны	6.010.606	5.948.541

2011 жылғы 16 маусымда Компания қарызды беру туралы келісім бойынша «Ауыл шаруашылығын қаржылай қолдау қоры» АҚ-ның ақшалай міндеттемелерін қамтамасыз ететін Ислам Даму Банкінің пайдасына 6.661.130 ислам динары сомасына қаржылық кепілдікті беру туралы шартты жасады. 2017 жылғы 31 желтоқсанға берешектің қалдығы 3.200.001 ислам динары немесе 1.897.933 мың теңгені құрады (2016 жылғы 31 желтоқсанға: 4.114.287 ислам динары немесе 2.342.807 мың теңге).

21. Капитал

2017 және 2016 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Компанияның 82.837.204 дана көлемінде жарияланған және төленген жай акциялары Компанияның жалғыз Акционерімен бір жай акция үшін 1 мың теңге орналастыру бағасымен толығымен төленді.

Акционердің 2017 жылғы 26 мамырдағы шешіміне сәйкес Компания 2016 жыл үшін 1.614.314 мың теңге немесе бір жай акция үшін 19,49 теңге мөлшерінде дивидендтерді жария етті. 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша дивидендтер толық мөлшерде төленді. 2016 жылы жай акциялар бойынша дивидендтер жарияланған жоқ және төленген жоқ.

Компанияның ережесіне сай резервтік капитал, келешек шығындарды және басқа да көзделмеген тәуекелдер мен міндеттемелерді қоса алғанда, жалпы тәуекелдер үшін қалыптасады. Резервтік капитал жалғыз Акционер шешімінің негізінде бөлінуі тиіс.

(мың теңгемен)

21. Капитал (жалғасы)

Төменде қосымша төленен капитал мен резервтердің баптары бойынша қозғалыс көрсетілген:

	Қосымша төленген капитал	Резервтік капитал	Шартты бөлу резерві
2015 жылдың 31 желтоқсанына	22.248.866	1.436.184	(9.047.665)
Бір жылғы шартты бөлу резерві	–	–	(405.437)
Шартты бөлу бойынша резервті мойындаудан болған салық әсері (17-ескертпе)	–	–	81.087
Акционерден өділ құны бойынша алынған қарыздарды бастапқы мойындаудан түскен кіріс	1.292.483	–	–
Акционерден өділ құны бойынша алынған қарыздарды бастапқы мойындаудан болған салық әсері (17-ескертпе)	(258.496)	–	–
2016 жылдың 31 желтоқсанына	23.282.853	1.436.184	(9.372.015)
Бір жылғы шартты бөлу резерві	–	–	(213.398)
Шартты бөлу бойынша резервті мойындаудан болған салық әсері (17-ескертпе)	–	–	42.680
Акционерден өділ құны бойынша алынған қарыздарды бастапқы мойындаудан түскен кіріс	2.037.423	–	–
Акционерден өділ құны бойынша алынған қарыздарды бастапқы мойындаудан болған салық әсері (17-ескертпе)	(407.485)	–	–
2017 жылдың 31 желтоқсанына	24.912.791	1.436.184	(9.542.733)

2017 жылдың 31 желтоқсанына ҚҚБ Листинг қағидаларында көрсетілген әдістемеге сәйкес есептелген бір жай акцияның баланстық құны 1.234,41 теңгені (2016 жылғы 31 желтоқсан: 1.196,94 теңге) құрайды:

	2017 жыл	2016 жыл
Активтер	282.812.764	286.783.222
Материалдық емес активтерді шегере отырып	(530.043)	(216.334)
Міндеттемелерді шегере отырып	(180.027.813)	(187.415.397)
Таза активтер	102.254.908	99.151.491
31 желтоқсанға жай акциялардың саны, дана	82.837.204	82.837.204
Бір жай акцияның баланстық құны (теңгемен)	1.234,41	1.196,94

22. Басқа да кірістер

Басқа да кірістерге келесі позициялар кіреді:

	2017 жыл	2016 жыл
Міндеттемелерді есептен шығарудан болған кіріс	418.130	80.654
Шығыстарды өтеуден түскен кіріс	315.213	148.118
Қаржылық жалдың қайтарымды мөндері бойынша кіріс	137.494	451.571
Алынған айыппұлдар мен өсімпұлдар	17.865	30.469
Басқа	135.685	167.490
Басқа да кірістер	1.024.387	878.302

Компания айыппұлдар мен өсімпұлдарды өнім жеткізушілерден қаржылық жалдауға арналған құрал-жабдықтарды дер кезінде жеткізбегені үшін алды.

(мың теңгемен)

23. Қызметкерлер құрамының шығыстары және өзге операциялық шығыстар

Қызметкерлер құрамының шығыстарына және басқа да операциялық шығыстарға келесі позициялар кіреді:

	2017 жыл	2016 жыл
Персонал шығыстары	(2.375.964)	(2.167.267)
Әлеуметтік қамсыздандыру шығыстары	(244.536)	(213.063)
Персонал шығыстары	(2.620.500)	(2.380.330)
Кәсіби қызметтер	(219.789)	(113.213)
Жөндеу және қызмет көрсету	(139.814)	(78.387)
Жалдау	(116.417)	(116.015)
Корпоративтік табыс салығынан басқа, салықтар	(94.306)	(75.406)
Лизинг заттарына қызмет көрсету	(87.057)	(40.397)
Жарнама және маркетинг	(67.480)	(67.038)
Іссапар шығыстары	(53.887)	(50.328)
Материалдар	(42.107)	(41.268)
Байланыс	(31.886)	(34.270)
Сақтандыру	(25.022)	(27.570)
Банк комиссиясы	(19.418)	(41.627)
Тренингтер	(18.477)	(14.210)
Демеушілік	(18.000)	(2.979)
Сот шығыстары	(10.879)	(10.128)
Кеңсе тауарлары	(9.202)	(8.208)
Коммуналдық шығыстар	(5.926)	(5.732)
Әлеуметтік бағдарлама бойынша шығыстар	(2.369)	(2.209)
Басқа	(72.056)	(3.485)
Басқа да операциялық шығыстар	(1.034.092)	(732.470)

24. Клиенттерге берілген несиелерді қайта құрылымдаудан болған таза зиян

Әдеттегі қызметтің барысында Компания несиелердің құнсыздануымен байланысты емес оқиғаларға орай мерзімін ұзарту және мерзімінен бұрын өтеу мүмкіндігін беру жолымен клиенттерге берілген несиелердің талаптарын қайта қарайды. Клиенттерге берілген несиелердің талаптарын қайта қарау салдарынан баланстық құнның өзгеру әсері пайданың немесе зиянның құрамында танылады. 2017 жылы несиелерді қайта құрылымдаудан болған таза зиян 599.402 мың теңге (2016 жылы: 669.237 мың теңге) болды.

25. Резервтерді құрудан және құнсыздануынан болған басқа да шығыстар

Төменде құнсыздану резервінің қозғалысы және басқа да резервтердің құрылуы көрсетілген:

	<i>Қаржылық жалдауға арналған мүлік</i>	<i>Берілген аванстар</i>	<i>Басқа да активтер</i>	<i>Негізгі құралдар</i>	<i>Жиыны</i>
2015 жылдың 31 желтоқсанына	853.339	171.238	514.876	967	1.540.420
Бір жылғы аударым/(қайтару)	322.820	(141.910)	119.260	–	300.170
Бір жылда есептен шығарылғаны	(723.748)	(181)	(30.053)	(967)	(754.949)
2016 жылдың 31 желтоқсанына	452.411	29.147	604.083	–	1.085.641
Бір жылғы аударым/(қайтару)	393.546	(17.444)	729.539	–	1.105.641
Бір жылда есептен шығарылғаны	(268.193)	–	(59)	–	(268.252)
2017 жылдың 31 желтоқсанына	577.764	11.703	1.333.563	–	1.923.030

Активтердің құнсыздану резервтері тиісті активтердің құнынан есептен шығарылады.

(мың теңгемен)

26. Тәуекелдерді басқару

Кіріспесі

Компания қызметіне тәуекелдер тән. Компания анықтау, бағалау және бақылаудың үздіксіз үрдісі барысында, сондай-ақ тәуекел шектерін және ішкі бақылаудың басқа шараларын белгілеу арқылы тәуекелдерді басқаруды жүзеге асырады. Тәуекелдерді басқару үрдісі Компанияның тұрақты тиімділігін ұстап тұру үшін шешуші маңызға ие және Компанияның әрбір жеке қызметкері міндеттеріне байланысты тәуекелдер үшін жауап береді. Компания өз кезегінде сауда операцияларына байланысты тәуекел және саудалық емес қызметке байланысты тәуекел деп бөлінетін несиелік тәуекелге, өтімділік тәуекеліне және нарықтық тәуекелге бейім. Компания, сондай-ақ операциялық тәуекелдерге де бейім.

Тәуекелдерді тәуелсіз бақылау үрдісі ортаны, технологияны өзгерту немесе саладағы өзгерістер сияқты қызмет жүргізу тәуекелдеріне жатпайды. Компания мұндай тәуекелдерді стратегиялық жоспарлау үрдісі барысында бақылайды.

Тәуекелдерді басқару құрылымы

Тәуекелдерді анықтау мен оларды бақылауға жалпы жауап беретін Директорлар кеңесі, алайда, тәуекелдерді басқару мен бақылауға жауапты жекелеген тәуелсіз органдар да бар.

Директорлар кеңесі

Директорлар кеңесі тәуекелдерді басқарудың жалпы амал-тәсілдеріне, тәуекелдерді басқарудың стратегиялар мен ұстанымдарын бекітуге жауап береді.

Басқарма

Басқарманың міндеті Компаниядағы тәуекелдерді басқару үрдісін бақылау болып табылады.

Тәуекелдерді басқару

Тәуекелдерді басқару бөлімшесі бақылаудың тәуелсіз үрдісін қамтамасыз ету үшін тәуекелдерді басқаруға байланысты процедураларды енгізу мен жүргізуге жауап береді.

Тәуекелдерді бақылау

Тәуекелдерді бақылау бөлімшесі Компанияның тәуекелдерді басқару ұстанымдарының, саясатының және тәуекел шектерінің сақталуын бақылауға жауап береді. Компанияның құрылымына тікелей Директорлар кеңесіне бағынышты болатын жекелеген бөлімше кіреді, әрі ол белгіленген шектермен салыстырғанда тәуекелге бейім бағыттардың мөлшерін бақылауды қоса алғанда, тәуекелдерді тәуелсіз бақылауға, сондай-ақ жаңа өнімдер мен құрылымданған мәмілелер тәуекелін бағалауға жауап береді. Бұл бөлімше, сондай-ақ тәуекелді бағалау және тәуекелдер туралы есептілік жүйесінде толық ақпарат жинауды қамтамасыз етеді. Сондай-ақ тәуекелдерді бақылау мақсатында Компания филиалдарында тәуекел-менеджерлері көзделген.

Компания қазынашылығы

Компания қазынашылығы Компанияның активтері мен міндеттемелерін, сондай-ақ жалпы қаржылық құрылымын басқару үшін жауап береді. Сондай-ақ Компанияның өтімділік тәуекелі мен қаржыландыру тәуекелі үшін негізгі жауапкершілік қазынашылық мойнында.

Ішкі аудит

Ішкі аудит қызметінің жұмысы Компанияның Директорлар кеңесіне процедуралардың жеткіліктігі, сол сияқты Компанияның осы процедураларды орындау ретінде жыл сайынғы аудитті жүргізуге негізделген тәуелсіз, объективті әрі әділ ақпаратты ұсыну болып табылады. Аудит қызметі басшылықпен жүргізілген тексерулердің нәтижелерін талқылайды және өзінің қорытындылары мен ұсыныстарын Директорлар кеңесіне тікелей береді.

Тәуекелдерді бағалау және тәуекелдер туралы ақпарат беру жүйелері

Компания тәуекелдері күнделікті қызмет барысында орын алуы мүмкін күтілетін шығынды да, санақ модельдері негізінде неғұрлым үлкен нақты шығындардың бағасы болып табылатын болжанбаған шығындарды да бейнелейтін әдіс көмегімен бағаланады. Модельдерде бұрынғы тәжірибеден алынған және экономикалық жағдайлар ескеріле отырып түзетілген ықтималдылықтардың мәндері қолданылады. Компания, сондай-ақ ықтималдылығы төмен деп саналатын оқиғалар туындаған жағдайда орын алатын «ең жаман сценарийлердің» де моделін жасайды.

(мың теңгемен)

26. Тәуекелді басқару (жалғасы)

Кіріспесі (жалғасы)

Тәуекелдерді бағалау және тәуекелдер туралы ақпарат беру жүйелері (жалғасы)

Тәуекелдерге мониторинг жүргізу және бақылау, негізінен Компания белгілеген шектерге негізделеді. Мұндай шектер қызмет жүргізу стратегиясы мен Компания қызмет ететін нарықтық жағдайларды, сондай-ақ Компания қабылдауға дайын тәуекел деңгейін білдіреді. Мұнымен қоса, Компания тәуекелдер мен операциялардың барлық түрлері бойынша жиынтық бағыттарға қатысты тәуекелдерді көтерудегі өзінің жалпы қабілетін бақылайды және бағалайды.

Қызметтің барлық түрлері бойынша алынған ақпарат тәуекелдерді сараптау, бақылау және ерте бастан анықтау мақсатында зерттеледі және өңделеді. Көрсетілген ақпарат Компанияның Директорлар кеңесіне, Басқармасына, Несие комитетіне, бөлімше басшыларына ұсынылады. Бұл ақпаратта несиелік тәуекелдің жиынтық мөлшерінің көрсеткіші, болжалды несиелік көрсеткіштер, белгіленген тәуекел шектерінің шектеулері, тәуекел ескерілген құн, өтімділік көрсеткіштері, пайыздық тәуекел көрсеткіштері, тәуекел деңгейіндегі өзгерістер беріледі.

Компанияның барлық деңгейлеріне Компанияның барлық бөлімшелерін жан-жақты, қажетті және өзекті ақпаратпен қамтамасыз ету үшін таратылатын тәуекелдер туралы түрлі есептер жасалады.

Белгіленген шектерді ұстап тұру талқыланатын, тәуекел ескерілген құн, инвестициялар, өтімділік, сондай-ақ тәуекел деңгейіндегі өзгерістер сарапталатын Басқарманың және Компанияның өзге де қызметкерлерінің жиналыстары тұрақты түрде өткізіледі.

Тәуекелді азайту

Компания тәуекелдерді басқару аясында пайыздық мөлшерлемелердегі, айырбастау бағамдарындағы өзгерістер, акциялар бағасының өзгеру тәуекелі, несиелік тәуекел салдарынан туындайтын бағыттарды, сондай-ақ болжалды мәмілелер бойынша бағыттарды басқару үшін туынды және басқа құралдарды қолданады.

Компания өзінің несиелік тәуекелін азайту үшін қамтамасыз етуді белсенді түрде қолданады (қосымша ақпарат төменде ашып көрсетілген).

Несиелік тәуекел

Несиелік тәуекел – Компания клиенттерінің немесе қарсы агенттерінің шарттық міндеттемелерін орындамауы салдарынан шығынға ұшырау тәуекелі. Компания несиелік тәуекелді жекелеген қарсы агенттер, тәуекелдің географиялық немесе салалық шоғырлануы бойынша Компания қабылдауға дайын тәуекелдің шекті мөлшерін белгілеу арқылы, сондай-ақ тәуекелдің белгіленген шектерінің сақталуына мониторинг жүргізу көмегімен басқарады.

Компания қамтамасыз ету мөлшерін кезеңділікпен қайта қарауды қоса отырып, қарсы агенттердің несиелік қабілетіндегі мүмкін өзгерістерді ертерек анықтауды қамтамасыз ету үшін несиелік сапаны тексеру процедурасын әзірледі. Қарсы агенттер бойынша шектер әрбір контрагентке несиелік рейтинг беретін несиелік тәуекелді жіктеу жүйесін пайдалана отырып анықталды. Рейтингтер тұрақты түрде қайта қарастырылып отырады. Несиелік сапаны тексеру процедурасы Компанияға өзі бейім тәуекелдер бойынша әлеуетті шығындардың мөлшерін бағалау және қажетті шаралар қабылдау мүмкіндігін береді.

Туынды қаржы құралдары

Туынды қаржы құралдарымен байланысты несиелік тәуекел кез келген сәтте қаржылық жағдай туралы есепте мойындалған оң әділ құны бар туынды құралдармен шектелген.

Несиелік сипаттағы міндеттемелермен байланысты тәуекелдер

Компания өз клиенттеріне кепілдіктерді алу мүмкіндігін береді, әрі солар бойынша Компанияның клиенттердің алдында төлемдерді жүргізу қажеттілігі туындауы мүмкін. Клиенттер аккредитивті ұсыну шарттарына сәйкес Компанияның мұндай төлемдерін өтейді. Компания көрсетілген шарттар бойынша несиелер бойынша тәуекелдерге ұқсас болатын және тәуекелдерді бақылау процедуралары мен саясаттарының көмегімен азаятын тәуекелдерді көтереді.

Өзара есептесу туралы бас келісімдерді және қамтамасыз етуді ұсыну туралы келісімдерді пайдаланудың салдарынан тәуекелдің азаюының ықпалын есепке алмастан, туынды құралдарды қоса алғанда, қаржылық жағдай туралы есеп баптарының баланстық құны мұндай баптар бойынша несиелік тәуекелдің ең көп мөлшерін барынша дәл етіп көрсетеді.

(мың теңгемен)

26. Тәуекелді басқару (жалғасы)**Несиелік тәуекел (жалғасы)***Несиелік сипаттағы міндеттемелермен байланысты тәуекелдер (жалғасы)*

Әділ құнымен бейнеленген қаржы құралдары бойынша олардың баланстық құны құндағы өзгеріс нәтижесінде болашақта туындауы мүмкін тәуекелдің ең жоғарғы мөлшерін емес, несиелік тәуекелдің ағымдағы мөлшерін білдіреді.

Қаржы құралдарының әрбір класы бойынша несиелік тәуекелдің ең жоғарғы мөлшері туралы толығырақ ақпарат жеке ескертпелерде берілді. Қамтамасыз етудің және тәуекелді азайтудың өзге де әдістерінің әсері *8-ескертпеде* көрсетілген.

Қаржы активтерінің кластары бойынша несиелік сапа

Компания қаржы активтерінің несиелік сапасын ішкі рейтинг беру жүйесінің көмегімен басқарады. Төмендегі кестеде Банктің несиелік рейтингтер жүйесінің негізінде несиелерге байланысты баланс баптары бойынша активтердің кластары бөлігіндегі несиелік сапасының сараптамасы берілді. Қаржылық жағдайы дұрыс және борышқа жақсы қызмет көрсететін қарыз алушылар стандартты рейтингісі бар несиелерге қосылды. Стандартты рейтингтен төмен рейтинг стандартты рейтингпен салыстырғанда төмен несиелік сапасын білдіреді.

2017 жылдың 31 желтоқсанына	Мерзімі өтпеген және жеке құнсызданбаған		Мерзімі өткен, бірақ дербес құнсызданбаған	Дербес құнсызданған	Жиыны
	Стандартты рейтинг	Субстандартты рейтинг			
Ақша қаражаты мен оның баламалары	41.239.167	–	–	–	41.239.167
Несиелік ұйымдардағы қаражат	149.809	–	–	–	149.809
Туынды қаржы активтері	–	–	–	–	–
Клиенттерге берілген несиелер	9.442.745	10.547.607	11.645.547	25.176.781	56.812.680
Қаржылық жал бойынша дебиторлық берешек	12.113.992	122.895.515	20.694.288	45.661.053	201.364.848
Жиыны	62.945.713	133.443.122	32.339.835	70.837.834	299.566.504

2016 жылдың 31 желтоқсанына	Мерзімі өтпеген және жеке құнсызданбаған		Мерзімі өткен, бірақ дербес құнсызданбаған	Дербес құнсызданған	Жиыны
	Стандартты рейтинг	Субстандартты рейтинг			
Ақша қаражаты мен оның баламалары	22.989.891	–	–	–	22.989.891
Несиелік ұйымдардағы қаражат	662.881	–	–	–	662.881
Туынды қаржы активтері	829.066	–	–	–	829.066
Клиенттерге берілетін несиелер	4.367.374	22.438.532	20.207.074	16.698.431	63.711.411
Қаржылық жал бойынша дебиторлық берешек	7.849.251	166.318.432	7.165.107	35.845.856	217.178.646
Жиыны	36.698.463	188.756.964	27.372.181	52.544.287	305.371.895

Өз саясатына сәйкес, Компания несиелік портфелінің аясында дәл әрі ретті рейтингтер беруді жүзеге асыруы тиіс. Бұл қолданыстағы тәуекелдерді шоғырландыра басқару мүмкіндігін қамтамасыз етеді, сондай-ақ несиелік тәуекел мөлшерін алуан қызмет түрлері, географиялық өңірлер мен өнімдер бойынша салыстыруға мүмкіндік береді.

(мың теңгемен)

26. Тәуекелді басқару (жалғасы)**Несиелік тәуекел (жалғасы)**

Қаржы активтері кластарының бөлігінде төлемді кешеуілдету күнінен өткен мерзімдер бойынша мерзімі өткен, бірақ құнсызданбаған несиелерді талдау

Мерзімі өткен, бірақ жеке құнсызданбаған клиенттерге несиелер мен қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек былайша көрсетілген:

2017 жыл	30 күннен кем	31-60 күн	61-90 күн	90 күннен артық	Жиыны
Клиенттерге берілетін несиелер	2.722.107	4.857.663	566.394	3.499.383	11.645.547
Қаржылық жал бойынша дебиторлық берешек	1.737.374	3.701.896	1.322.918	13.932.100	20.694.288
Жиыны	4.459.481	8.559.559	1.889.312	17.431.483	32.339.835
2016 жыл	30 күннен кем	31-60 күн	61-90 күн	90 күннен артық	Жиыны
Клиенттерге берілетін несиелер	2.773.442	2.095.870	1.018.383	14.319.379	20.207.074
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	480.442	574.109	352.474	5.758.082	7.165.107
Жиыны	3.253.884	2.669.979	1.370.857	20.077.461	27.372.181

Клиенттер несиелерінің құнсыздану резерві мен қаржылық жал бойынша дебиторлық берешек туралы барынша толық ақпарат 8 және 9-ескертпелерде көрсетілген.

Құнсыздануды бағалау

Несиелердің құнсыздануын тексеру кезінде ескерілетін негізгі факторлар мыналар болып табылады: пайыздар төлемдері мен негізгі қарыз сомасын өтеу төлемдері мерзімінің 90 күннен артық өтуі; қарсы агенттердің қаржылық қиыншылықтарының, несиелік рейтингінің төмендеуінің немесе шарттың бастапқы талаптарының бұзылуының белгілі болуы. Компания құнсыздануға тексеруді дербес негізде бағаланатын резервтер және жиынтық негізде бағаланатын резервтер етіп екі деңгейде жүргізеді.

Жеке негізде бағаланатын резервтер

Компания жеке негізде әрбір жеке маңызды несиелер немесе аванс бойынша құрылуы қажет болатын резервтерді айқындайды. Резервтердің мөлшерін айқындау кезінде назарға келесі жағдайлар алынады: қарсы агенттің бизнес-жоспарының тұрақтылығы; оның қаржылық қиындықтар туындаған кезде қызмет нәтижелерін жақсарту қабілеті; алынуға болжанған сомалар және банкрот болған жағдайда дивидендтердің төленуге күтілетін сомалары; қаржылық көмекті тарту мүмкіндігі; оның ерекшелігін ескере отырып қамсыздандыруды өткізу құны; сондай-ақ күтілетін ақша ағындарының мерзімдері. Құнсызданудан болған шығындар әрбір есепті күнге немесе одан да жиі бағаланады, егер көзделмеген жағдайлар барынша мұқият назарды қажет етсе.

Жиынтық негізде бағаланатын резервтер

Дербес маңызды болып табылмайтын несиелердің құнсыздану резервтері (ипотекалық несиелерді және қамтамасыз етілмеген тұтыну несиелерін қоса алғанда), сондай-ақ дербес құнсызданудың объективті белгілері жоқ, дербес маңызды болып табылатын несиелерге қатысты резервтер жиынтық негізде бағаланады. Резервтер әрбір есепті мерзімге бағаланады, мұндайда әрбір несиелер портфелі жеке тестіленеді.

Жиынтық негізде бағалау кезінде дербес құнсызданудың объективті белгілері болмаса да орын алуы мүмкін портфельдің құнсыздануы анықталады. Құнсыздану шығындары мынадай ақпарат негізінде анықталады: өткен кезеңдердегі портфель бойынша шығындар, ағымдағы экономикалық жағдайлар, шығын орын алуы ықтимал сәттен және дербес бағаланатын құнсыздану резервін құруды талап етуді белгілеу сәтінен бастап долбарлы уақыт кезеңі, сондай-ақ алынуы күтілетін сома және актив құнсызданған соң құнды қалпына келтіру. Тәуекелді басқару бөлімшесінің басшылығы бір жылға дейін созылуы мүмкін осы кезеңді анықтау үшін жауап береді. Содан кейін Компанияның несиелер бөлімшесінің басшылығы құнсыздану резервінің Компанияның жалпы саясатына сәйкестігін тексереді.

Қаржылық кепілдіктер мен аккредитивтер құнсыздану мәніне тексеріледі және олар бойынша несиелер жағдайындағыдай, резерв құрылады.

(мың теңгемен)

26. Тәуекелді басқару (жалғасы)**Несилік тәуекел (жалғасы)***Жиынтық негізде бағаланатын резервтер (жалғасы)*

Төменде Компанияның географиялық белгісі бойынша қаржы активтері мен міндеттемелердің шоғырлануы көрсетілген:

	2017 жыл					2016 жыл				
	Қазақстан	ЭЫДҰ	ТМД	Басқасы	Жиыны	Қазақстан	ЭЫДҰ	ТМД	Басқасы	Жиыны
Активтер										
Ақша қаражаты мен оның баламалары	41.239.167	-	-	-	41.239.167	22.989.891	-	-	-	22.989.891
Несилік ұйымдардағы қаражат	149.809	-	-	-	149.809	662.881	-	-	-	662.881
Туынды қаржы активтері	-	-	-	-	-	829.066	-	-	-	829.066
Клиенттерге берілетін несиелер	45.066.761	-	-	-	45.066.761	54.841.601	-	-	-	54.841.601
Қаржылық жал бойынша дебиторлық берешек	183.288.007	-	-	-	183.288.007	197.402.364	-	-	-	197.402.364
Басқа да қаржы активтері	162.523	-	-	-	162.523	338.193	-	-	-	338.193
	269.906.267	-	-	-	269.906.267	277.063.996	-	-	-	277.063.996
Міндеттемелер										
Акционердің алдындағы берешек	75.539.402	-	-	-	75.539.402	85.638.633	-	-	-	85.638.633
Несилік ұйымдардың қаражаты	9.089.195	13.852.324	15.376.280	2.111.824	40.429.623	4.590.339	12.707.937	15.157.080	7.101.016	39.556.372
Айналысқа шығарылған бағалы қағаздар	46.969.316	-	-	-	46.969.316	46.841.139	-	-	-	46.841.139
Басқа да қаржылық міндеттемелер	520.792	2.021.447	37.128	-	2.579.367	1.807.414	2.613.751	1.061.547	-	5.482.712
	132.118.705	15.873.771	15.413.408	2.111.824	165.517.708	138.877.525	15.321.688	16.218.627	7.101.016	177.518.856
Активтер мен міндеттемелер бойынша нетто-позиция	137.787.562	(15.873.771)	(15.413.408)	(2.111.824)	104.388.559	138.186.471	(15.321.688)	(16.218.627)	(7.101.016)	99.545.140

Өтімділік тәуекелі және қаржыландыру көздерін басқару

Өтімділік тәуекелі – Компанияның төлемдер бойынша өз міндеттемелерін әдеттегі немесе төтенше жағдайларда өтеу мерзімі келген кезде орындай алмау тәуекелі. Осы тәуекелді шектеу мақсатында басшылық түрлі қаржыландыру көздерінің қолжетімділігін қамтамасыз етті. Басшылық сондай-ақ өтімділікті ескере отырып, активтерді басқаруды және болашақ ақша ағымдары мен өтімділікке күнделікті мониторинг жүргізуді жүзеге асырады. Бұл үрдіске күтілетін ақша ағымдарын бағалау және қажет болған жағдайда, қосымша қаржыландыруды алу үшін пайдаланылуы мүмкін жоғары сапалы қамтамасыз етудің болуы кіреді.

Өтеуге дейін қалған мерзімдер бойынша қаржылық міндеттемелер сараптамасы

Төмендегі кестеде 31 желтоқсандағы жағдаймен өтеу бойынша шарттық дисконтталмаған міндеттемелер негізінде өтеуге дейін қалған мерзімдер бөлігіндегі Компанияның қаржылық міндеттемелері берілді. Алғашқы талап бойынша өтелуі тиіс міндеттемелер өтем туралы талап ең ерте мүмкін мерзімде мәлімделсе деп қарастырылады. Дегенмен Компания көптеген кредиторлар ол тиісті төлемді жасауға міндетті болатын ең ерте күнге өтеуді талап етпейді деп күтіп отыр.

2017 жылдың 31 желтоқсанына	3 айдан кем	3 айдан 12 айға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан артық	Жиыны
Акционердің алдындағы берешек	5.742.914	14.602.489	59.462.889	9.570.378	89.378.670
Несилік ұйымдардың қаражаты	2.635.436	16.905.063	26.443.191	573.725	46.557.415
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	678.500	3.743.400	41.713.025	22.676.339	68.811.264
Басқа да қаржылық міндеттемелер	-	2.579.367	-	-	2.579.367
Дисконтталмаған қаржылық міндеттемелердің жиыны	9.056.850	37.830.319	127.619.105	32.820.442	207.326.716

(мың теңгемен)

26. Тәуекелді басқару (жалғасы)**Өтімділік тәуекелі және қаржыландыру көздерін басқару (жалғасы)***Өтеуге дейін қалған мерзімдер бойынша қаржылық міндеттемелер сараптамасы (жалғасы)*

2016 жылғы 31 желтоқсанға	3 айдан кем	3 айдан 12 айға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан артық	Жиыны
Акционердің алдындағы берешек	6.000.981	15.219.399	76.681.058	7.421.201	105.322.639
Несиелік ұйымдардың қаражаты	1.748.536	13.555.468	26.787.240	–	42.091.244
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	678.500	3.743.400	44.934.925	22.094.625	71.451.450
Басқа да қаржылық міндеттемелер	–	5.482.712	–	–	5.482.712
Дисконтталмаған қаржылық міндеттемелердің жиыны	8.428.017	38.000.979	148.403.223	29.515.826	224.348.045

Кестеде Компанияның шарттық әрі шартты міндеттемелердің шарттық қолданылу мерзімдері көрсетілген. Несиелерді беру бойынша барлық орындалмаған міндеттемелер клиент орындалуын талап етуі мүмкін ең ерте күні бар уақыт кезеңіне қосылады. Қаржылық кепілдік шарттары болған жағдайда кепілдіктің ең үлкен сомасы осы кепілдік талап етілуі мүмкін ең ерте кезеңге жатады (20-ескертпе).

	3 айдан кем	3 айдан 12 айға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан артық	Жиыны
2017 жыл	362.492	3.715.361	1.932.753	–	6.010.606
2016 жыл	910.955	2.241.279	2.603.767	192.540	5.948.541

Компания қолданылу мерзімінің аяқталуына дейін шарттық немесе шартты міндеттемелердің барлығын емес орындау талап етіледі деп күтуде.

Компанияның өз міндеттемелерін орындау қабілеті белгілі бір уақыт кезеңінің ішінде активтердің баламалы сомасын өткізу қабілетіне байланысты болады.

Компания Акционерден едәуір қаражатты алды. Басшылық көз жетерлік келешекте Компанияның қаржыландыру көлемдері бұрынғы деңгейде қалады және мұндай қаражатты беру қажеттілігі туындаған жағдайда Компания алдын ала хабарламаны алып, қажетті төлемдерді жасау үшін өзінің өтімді активтерін өткізе алады.

Нарықтық тәуекел

Нарықтық тәуекел – қаржы құралдары бойынша болашақ ақша ағымдарының әділ құны пайыздық мөлшерлемелер, валюта бағамдары және үлескерлік құралдар бағасы сияқты нарықтық өлшемдердің өзгеруі салдарынан ауытқитын тәуекелдер. Саудалық емес портфель бойынша нарықтық тәуекел сезімталдық сараптамасы негізінде басқарылады және бақыланады. Валюталық позицияларды қоспағанда, Компанияның нарықтық тәуекелінің едәуір шоғырлануы жоқ.

Нарықтық тәуекел – саудалық емес портфель*Пайыздық мөлшерлеменің өзгеру тәуекелі*

Пайыздық мөлшерлеменің өзгеру тәуекелі пайыздық мөлшерлемедегі өзгерістердің болашақ ақша ағымдарына немесе қаржы құралдарының әділ құнына әсер ету мүмкіндігі салдарынан туындайды. Келесі кестеде пайыздық мөлшерлемелердегі мүмкін өзгерістерге Компанияның пайда мен зияндар туралы есебінің сезімталдығы берілді, мұндайда барлық басқа айнымалылар тұрақты көлемде қабылданған.

Пайда мен зияндар туралы есептің сезімталдығы 31 желтоқсанда қолданыстағы қалқымалы пайыздық мөлшерлемесі бар саудалық емес қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелердің негізінде есептелген бір жылғы таза пайыздық кіріске пайыздық мөлшерлемелердегі болжамды өзгерістердің әсерін білдіреді.

Валюта	Базистік тармақтардағы көбею 2017 жыл	Таза пайыздық кірістің сезімталдығы 2017 жыл	Капиталдың сезімталдығы 2017 жыл
Еуро	100	(11.330)	(11.330)
АҚШ доллары	100	(42.740)	(42.740)

(мың теңгемен)

26. Тәуекелді басқару (жалғасы)**Нарықтық тәуекел (жалғасы)****Нарықтық тәуекел – саудалық емес портфель (жалғасы)**

Пайыздық мөлшерлеменің өзгеру тәуекелі (жалғасы)

Валюта	Базистік тармақтардағы көбею 2016 жыл	Таза пайыздық кірістің сезімталдығы 2016 жыл	Капиталдың сезімталдығы 2016 жыл
Еуро	100	(15.416)	(15.416)
АҚШ доллары	100	(64.119)	(64.119)

Валюталық тәуекел

Валюталық тәуекел – қаржы құралының құны валюта бағамдарының өзгеруі салдарынан құбылып тұрғанының тәуекелі. Басқарма ҚРҰБ ұсынымдарына сүйене отырып, шетел валютасындағы позициялар бойынша лимиттерді белгіледі. Позициялар күнделікті қадағаланып отырады.

Келесі кестеде Компанияның 31 желтоқсанға саудалық емес монетарлық активтер мен міндеттемелер бойынша, сондай-ақ болжамды ақша ағындары бойынша едәуір позициялары бар валюталар көрсетілген. Жасалған талдау пайда мен зияндар туралы есепке Қазақстандық теңгеге қатысты валюта бағамдарындағы ықтимал өзгерістің әсері есебінен тұрады (саудаланбайтын монетарлық активтер мен міндеттемелердің болуы салдарынан олардың әділ құны валюта бағамының өзгеруіне сезімтал келеді). Капиталға әсер пайда мен зияндар туралы есеп әсерінен ерекшеленбейді. Барлық басқа параметрлер тұрақты өлшемдермен қабылданған. Кестедегі теріс сомалар пайда мен зияндар туралы есепте немесе капиталда ықтимал таза азаюды көрсетеді, ал оң сомалар әлеуетті таза ұлғаюды көрсетеді.

Валюта	Валюта бағамындағы өзгеріс % 2017 жыл	Салық салынғанға дейін пайдаға әсері 2017 жыл	Валюта бағамындағы өзгеріс % 2016 жыл	Салық салынғанға дейін пайдаға әсері 2016 жыл
АҚШ Доллары	-10%	(759.976)	-13%	914.056
АҚШ Доллары	10%	759.976	13%	(914.056)
Еуро	-9.5%	658.126	-15%	576.706
Еуро	13.5%	(935.231)	15%	(576.706)
Ресей рублі	-16%	511.251	-23%	993.514
Ресей рублі	16%	(511.251)	19%	(820.729)

Мерзімнен бұрын өтеу тәуекелі

Мерзімінен бұрын өтеу тәуекелі – Компанияның клиенттері мен қарсы агенттерінің міндеттемелерді болжанғаннан ерте немесе кеш өтеуді талап етуі немесе өтеуі салдарынан қаржылық шығынға ұшырауы, мысалы, пайыздық мөлшерлемелер төмендеген жағдайдағы тіркелген мөлшерлеменен берілген ипотекалық несиелер.

Егер 2017 жылдың басында клиенттерге берілген несиелер мен қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешектің 10% мерзімінен бұрын өтелетін болса, басқа параметрлер тұрақты өлшемдер ретінде қабылданса, салық салынғанға дейінгі пайда 245.700 мың теңгеге азаяр еді (2016 жылдың басында: 350.510 мың теңгеге ұлғаяр еді).

Егер 2017 жылдың басында үлестік құралдардың 10% мерзімінен бұрын өтелетін болса, басқа параметрлер тұрақты өлшемдер ретінде қабылданса, салық салынғанға дейінгі пайда 541.518 мың теңгеге азаяр еді (2016жылдың басында: 1.043.939 мың теңгеге азаяр еді).

Операциялық тәуекел

Операциялық тәуекел – жүйенің істен шығуы, қызметкерлердің қателіктері, алаяқтық немесе сыртқы оқиғалар салдарынан туындайтын тәуекел. Бақылау жүйесі қызметін тоқтатқан кезде, операциялық тәуекелдер беделге зиян келтіруі, құқықтық салдарының болуы немесе қаржылық шығындарға әкеліп соқтыруы мүмкін. Компания барлық операциялық тәуекелдер жойылды деген болжам жасай алмайды, бірақ бақылау жүйесінің көмегімен және әлеуетті тәуекелдерді қадағалау мен тиісті реакциялар арқылы Компания мұндай тәуекелдерді басқара алады. Бақылау жүйесі міндеттерді, кіру құқығын тиімді бөлуді, бекіту және салыстыру процедураларын, қызметкерлерді оқытуды, сондай-ақ ішкі аудитті қоса алғанда бағалау процедураларын қарастырады.

(мың теңгемен)

27. Қаржы құралдарының әділ құны

Компания қаржы құралдарының әділ құны туралы ақпаратты анықтау және жариялау үшін бағалау әдістерінің мынадай иерархиялық құрылымын пайдаланады:

- 1-деңгей: сәйкес активтер немесе міндеттемелер бойынша белсенді нарықтардағы баға белгілеулер (түзетілмеген).
- 2-деңгей: бүкіл бастапқы дерек нарықта байқалатын ақпаратқа тікелей немесе жанама негізделетін есептілікте бейнеленетін әділ құн сомасына елеулі әсер ететін бағалау моделі.
- 3-деңгей: нарықта байқалатын ақпаратқа негізделмейтін есептілікте бейнеленетін әділ құн сомасына елеулі әсер ететін бүкіл бастапқы деректі пайдаланатын бағалау моделі.

Келесі кестеде 2017 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша әділ құн көздері иерархиясының деңгейлері бөлігіндегі әділ құны бойынша қаржылық есептілікте берілген қаржы құралдарының сараптамасы берілді:

	<i>Пайдалана отырып әділ құнды бағалау</i>			<i>Жиыны</i>
	<i>Белсенді нарықтардағы баға белгілеулер (1-деңгей)</i>	<i>Елеулі бақыланатын бастапқы деректер (2-деңгей)</i>	<i>Елеулі бақыланбайтын бастапқы деректер (3-деңгей)</i>	
2017 жылдың 31 желтоқсанына				
Әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері				
Туынды қаржы активтері	-	-	-	-
Әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің жиыны	-	-	-	-
Әділ құны ашылып көрсетілетін активтер				
Ақша қаражаты мен оның баламалары	41.239.167	-	-	41.239.167
Несиелік ұйымдардағы қаражат	-	149.809	-	149.809
Клиенттерге берілетін несиелер	-	-	36.590.292	36.590.292
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	-	-	178.557.626	178.557.626
Басқа да қаржы активтері	-	-	162.523	162.523
Әділ құны ашылып көрсетілетін қаржы активтерінің жиыны	41.239.167	149.809	215.310.441	256.699.417
Әділ құны ашылып көрсетілетін қаржылық міндеттемелер				
Акционердің алдындағы берешек	-	66.979.211	-	66.979.211
Несиелік ұйымдардың қаражаты	-	40.086.083	-	40.086.083
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	46.270.941	-	-	46.270.941
Басқа да қаржылық міндеттемелер	-	-	2.579.367	2.579.367
Әділ құны ашылып көрсетілетін қаржылық міндеттемелердің жиыны	46.270.941	107.065.294	2.579.367	155.915.602

(мың теңгемен)

27. Қаржы құралдарының әділ құны (жалғасы)

Келесі кестеде 2016 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша әділ құн көздері иерархиясының деңгейлері бөлігіндегі әділ құны бойынша қаржылық есептілікте берілген қаржы құралдарының сараптамасы берілді:

	Пайдалана отырып әділ құнды бағалау			Жиыны
	Белсенді нарықтардағы баға белгілеулер (1-деңгей)	Елеулі бақыланатын бастапқы деректер (2-деңгей)	Елеулі бақыланбайтын бастапқы деректер (3-деңгей)	
2016 жылдың 31 желтоқсанына				
Әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері				
Туынды қаржы активтері	–	829.066	–	829.066
Әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің жиыны	–	829.066	–	829.066
Әділ құны ашылып көрсетілетін активтер				
Ақша қаражаты мен оның баламалары	22.989.891	–	–	22.989.891
Несиелік ұйымдардағы қаражат	–	662.881	–	662.881
Клиенттерге берілетін несиелер	–	–	47.425.415	47.425.415
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	–	–	198.263.817	198.263.817
Басқа да қаржы активтері	–	–	338.193	338.193
Әділ құны ашылып көрсетілетін қаржы активтерінің жиыны	22.989.891	662.881	246.027.425	269.680.197
Әділ құны ашылып көрсетілетін қаржылық міндеттемелер				
Акционердің алдындағы берешек	–	75.020.801	–	75.020.801
Несиелік ұйымдардың қаражаты	–	37.195.465	–	37.195.465
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	46.008.238	–	–	46.008.238
Басқа да қаржылық міндеттемелер	–	–	5.482.712	5.482.712
Әділ құны ашылып көрсетілетін қаржылық міндеттемелердің жиыны	46.008.238	112.216.266	5.482.712	163.707.216

Әділ құны бойынша көрсетілген қаржы құралдары

Төменде бағалау әдістемелерінің көмегімен әділ құны бойынша бейнеленетін қаржы құралдарының әділ құнын анықтаудың сипаттамасы келтірілді. Оларға құралдардың құнын анықтау кезінде нарық қатысушысы пайдалана алатын мүмкіндіктерге Компания берген бағалаулар кіреді.

Туынды құралдар

Құны бағалау әдістерінің көмегімен айқындалатын туынды құралдар, әрі олардың бастапқы деректері нарықта байқалып отыр. Ендірілген туынды құралдар бойынша жорамалдар құралдың ерекше сипаттамаларымен түзетілген нарықтық мөлшерлемелердің негізінде жасалды. Компания өзінің туынды қаржы құралдарын бағалау үшін Black-Scholes моделін пайдаланады.

(мың теңгемен)

27. Қаржы құралдарының әділ құны (жалғасы)**Қаржылық жағдай туралы есепте әділ құны бойынша көрсетілмеген қаржы құралдары**

Төменде қаржылық есептілікте көрсетілген Компанияның қаржы құралдарының баланстық және әділ құнының салыстыруы көрсетілген.

	2017 жылдың 31 желтоқсанына			2016 жылдың 31 желтоқсанына		
	Баланстық құн	Әділ құны	Танылмаған (шығыс)/ кіріс	Баланстық құн	Әділ құны	Танылмаған (шығыс)/ кіріс
Қаржы активтері						
Ақша қаражаты мен оның баламалары	41.239.167	41.239.167	-	22.989.891	22.989.891	-
Несиелік ұйымдардағы қаражат	149.809	149.809	-	662.881	662.881	-
Клиенттерге берілетін несиелер	45.066.761	36.590.292	(8.476.469)	54.841.601	47.425.415	(7.416.186)
Қаржылық жал бойынша дебиторлық берешек	183.288.007	178.557.626	(4.730.381)	197.402.364	198.263.817	861.453
Басқа да қаржы активтері	162.523	162.523	-	338.193	338.193	-
	269.906.267	256.699.417	(13.206.850)	276.234.930	269.680.197	(6.554.733)
Қаржылық міндеттемелер						
Акционердің алдындағы берешек	75.539.402	66.979.211	8.560.191	85.638.633	75.020.801	10.617.832
Несиелік ұйымдардың қаражаты	40.429.623	40.086.083	343.540	39.556.372	37.195.465	2.360.907
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	46.969.316	46.270.941	698.375	46.841.139	46.008.238	832.901
Басқа да қаржылық міндеттемелер	2.579.367	2.579.367	-	5.482.712	5.482.712	-
	165.517.708	155.915.602	9.602.106	177.518.856	163.707.216	13.811.640
Іске асырылмаған әділ құндағы танылмаған өзгерістер жиыны			(3.604.744)			7.256.907

Бағалау және жорамалдау әдістемелері

Төменде әділ құны бойынша осы қаржылық есептілікте бейнеленбеген қаржы құралдарының әділ құнын анықтау кезінде пайдаланылған әдістемелер мем мүмкіндіктер сипатталды.

Әділ құны шамамен баланстық құнына тең активтер

Өтімді болып табылатын немесе өтеу мерзімі қысқа (үш айдан кем) қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелер жағдайында, олардың баланстық құны шамамен әділ құнына тең болуы мүмкін.

Тіркелген мөлшерлемелі және қалқымалы мөлшерлемелі қаржы құралдары

Баға берілмейтін қаржылық құралдар жағдайында, ұқсас несиелік тәуекел мен талаптардағы қаржылық құралдар үшін өтеуге дейін қалған уақыт кезеңі ескеріле отырып ағымдағы пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталған ақша ағымдарының моделі қолданылады.

Әділ құны қаржылық есептілікте ашылып көрсетілетін активтер бойынша, келешек ақша ағындары ҚРҰБ жариялайтын статистиканың негізінде ұқсас өтеу мерзімдерімен қаржы құралдарының орташа нарықтық мөлшерлемесі бойынша дисконтталады. Көрсетілген тәсіл клиенттерге берілген несиелердің әділ құнын және қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешекті анықтау кезінде қолданылады.

Әділ құны қаржылық есептілікте ашылып көрсетілетін міндеттемелер бойынша, келешек ақша ағындары ұқсас өтеу мерзімдерімен қаржы құралдарының орташа нарықтық мөлшерлемесі бойынша дисконтталады.

- Акционердің алдындағы берешек ұқсас өтеу мерзімімен Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігі облигацияларының орташа мөлшерлемесі бойынша дисконтталады;
- несиелік ұйымдардың қаражаты Bloomberg-те орналастырылған деректердің негізінде қаржы ұйымдарының орташа нарықтық мөлшерлемесі бойынша дисконтталады.

Келешек ақша ағындарына негізгі борышты және шартта көзделген пайыздық мөлшерлеме бойынша есептелген пайыздарды негізгі борыштың сомасына өтеу кіреді.

(мың теңгемен)

28. Активтер мен міндеттемелерді өтеу мерзімін сараптау

Төмендегі кестеде күтілетін өтеу мерзіміне қатысты активтер мен міндеттемелер берілді. Компанияның дисконтталмаған шарттық міндеттемелері туралы ақпарат «Тәуекелдерді басқару» 26-ескертмесінде ашылған.

	2017 жыл			2016 жыл		
	1 жыл ішінде	1 жылдан артық	Жиыны	1 жыл ішінде	1 жылдан артық	Жиыны
Активтер						
Ақша қаражаты мен оның баламалары	41.239.167	–	41.239.167	22.989.891	–	22.989.891
Несиелік ұйымдардағы қаражат	149.809	–	149.809	662.881	–	662.881
Туынды қаржы активтері	–	–	–	829.066	–	829.066
Клиенттерге берілетін несиелер	25.701.203	19.365.558	45.066.761	26.185.392	28.656.209	54.841.601
Қаржылық жал бойынша дебиторлық берешек	51.197.100	132.090.907	183.288.007	54.485.653	142.916.711	197.402.364
Қаржылық жалға арналған мүлік	5.131.712	–	5.131.712	5.292.406	–	5.292.406
Корпоративтік табыс салығы бойынша ағымдағы активтер	125.579	–	125.579	894.899	–	894.899
Негізгі құралдар	–	1.040.490	1.040.490	–	1.010.749	1.010.749
Материалдық емес активтер	–	530.043	530.043	–	216.334	216.334
Қосылған құн салығы мен өтелуге жататын басқа да салықтар	3.106.338	–	3.106.338	1.874.026	–	1.874.026
Берілген аванстар	45.063	2.513.389	2.558.452	120.564	164.180	284.744
Басқа да активтер	576.406	–	576.406	484.261	–	484.261
Жиыны	127.272.377	155.540.387	282.812.764	113.819.039	172.964.183	286.783.222
Міндеттемелер						
Акционердің алдындағы берешек	19.183.905	56.355.497	75.539.402	24.839.930	60.798.703	85.638.633
Несиелік ұйымдардың қаражаты	17.215.746	23.213.877	40.429.623	13.526.255	26.030.117	39.556.372
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	877.050	46.092.266	46.969.316	877.050	45.964.089	46.841.139
Корпоративтік табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған міндеттемелер	–	1.669.304	1.669.304	–	2.133.275	2.133.275
Алынған аванстар	3.555.199	–	3.555.199	2.502.225	–	2.502.225
Қосылған құн салығына мерзімі ұзартылған салық	784.709	3.194.518	3.979.227	467.588	2.477.932	2.945.520
Басқа да міндеттемелер	7.701.547	184.195	7.885.742	7.614.038	184.195	7.798.233
Жиыны	49.318.156	130.709.657	180.027.813	49.827.086	137.588.311	187.415.397
Таза позиция	77.954.221	24.830.730	102.784.951	63.991.953	35.375.872	99.367.825

29. Байланысты тараптармен операциялар

24 ХҚЕС (IAS) «Байланысты тараптар туралы ақпаратты ашу» сәйкес, тараптардың бірінің екіншінің қаржылық және операциялық шешімдеріне елеулі әсер ету немесе бақылау мүмкіндігі бар тараптар байланысты деп саналады. Тараптардың байланыстылығы туралы мәселені шешу кезінде олардың заңды нысаны ғана емес, тараптардың өзара қарым-қатынастарының мазмұны да ескеріледі.

Байланысты тараптар байланысты емес тараптар арасында жүргізілмейтін мәмілелер жасауы мүмкін. Мұндай мәмілелердің бағалары мен талаптары байланыспаған тараптардың арасындағы мәмілелердің бағалары мен талаптарынан ерекшеленуі мүмкін.

Қазақстан Республикасы, Қаржы министрлігінің аясында Мемлекеттік мүлікті басқару жөніндегі мемлекеттік комитет арқылы Компанияның қызметін бақылап, оған айтарлықтай ықпал етеді.

Қазақстан Республикасы мемлекеттік агенттіктер мен басқа да ұйымдар арқылы тікелей немесе жанама түрде кәсіпорындардың едәуір санына айтарлықтай ықпал етеді. Компания мұндай кәсіпорындармен несиелерді тарту және ақша қаражатын орналастыру сияқты банк операцияларын жасайды.

(мың теңгемен)

29. Байланысты тараптармен операциялар (жалғасы)

Байланысты тараптармен операциялар көлемі, жыл соңындағы сальдо, сондай-ақ бір жылғы шығыстар мен кірістердің тиісті сомалары төменде көрсетілген:

	2017 жыл			2016 жыл		
	Акционер	Жалпы бақылау астындағы компаниялар	Өзге де байланысты тараптар	Акционер	Жалпы бақылау астындағы компаниялар	Өзге де байланысты тараптар
1 қаңтарға қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	-	432.032	-	-	682.976	-
Жыл ішінде берілгені	-	-	-	-	-	-
Жыл ішінде өтелгені	-	(167.566)	-	-	(258.222)	-
Есептелген пайыздық кірістер	-	13.151	-	-	7.278	-
31 желтоқсанға қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	-	277.617	-	-	432.032	-
31 желтоқсанға құнсыздану резервін шегере отырып	-	-	-	-	(22.163)	-
Құнсыздану резервін шегере отырып 31 желтоқсанға қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	-	277.617	-	-	409.869	-
1 қаңтарда алынған несиелер	85.638.633	-	-	104.286.082	-	-
Алынған несиелер	6.653.248	-	-	5.504.093	-	-
Өтелген несиелер	(17.235.920)	-	-	(24.850.694)	-	-
Есептелген пайыздық шығыстар	483.441	-	-	699.152	-	-
31 желтоқсанда алынған несиелер	75.539.402	-	-	85.638.633	-	-
1 қаңтарға төленуге жататын дивидендтер	-	-	-	-	-	-
Жыл ішінде жарияланған дивидендтер	1.614.314	-	-	-	-	-
Жыл ішінде төленген дивидендтер	(1.614.314)	-	-	-	-	-
31 желтоқсанға төленуге жататын дивидендтер	-	-	-	-	-	-
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	35.786.367	-	-	35.686.800	-	-
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешектің пайыздық кірістері	-	29.816	-	-	49.541	-
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешектің құнсыздану резервін қайтару	-	22.163	-	-	5.637	-
Алынған несиелер бойынша пайыздық шығыс	(5.990.768)	-	-	(6.356.922)	-	-
Басқа да шығыс	-	(938)	-	-	(4.173)	-

Байланысты тараптарға берілген қарыздар мен қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешектің пайыздық мөлшерлемелердің мөлшері 6,0% дан 13,4% ға дейін құрайды, несиелеу мерзімі 2 жылдан 8 жылға дейін құрайды.

2017 және 2016 жылдары 5 (бес) адамнан тұратын негізгі басқарушы қызметкер құрамына төленген сыйақыға келесі позициялар кіреді:

	2017 жыл	2016 жыл
Жалақы және басқа да қысқа мерзімді төлемдер	75.925	57.863
Салықтар мен әлеуметтік қамсыздандыруға аударымдар	7.863	5.740
Негізгі басқарушы персоналға төленген сыйақының жиыны	83.788	63.603

(мың теңгемен)

30. Қаржылық қызметке қатысты міндеттемелердегі өзгерістер

	Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	Несиелік ұйымдардың қаражаты	Акционерден алынған қарыздар	Қаржылық қызмет бойынша міндеттемелер жиыны
2015 жылғы 31 желтоқсанға баланстық құн	38.624.394	30.424.302	104.286.082	173.334.778
Түсімдер	8.000.000	26.712.535	5.504.093	40.216.628
Өтеу	–	(17.621.359)	(27.007.199)	(44.628.558)
Бағамдық айырмалар	–	409.576	–	409.576
Басқасы	216.745	(368.682)	2.855.657	2.703.720
2016 жылғы 31 желтоқсанға баланстық құн	46.841.139	39.556.372	85.638.633	172.036.144
Түсімдер	–	11.220.884	6.653.248	17.874.132
Өтеу	–	(10.953.506)	(18.511.028)	(29.464.534)
Бағамдық айырмалар	–	537.844	–	537.844
Басқасы	128.177	68.029	1.758.549	1.954.755
2017 жылғы 31 желтоқсанға баланстық құн	46.969.316	40.429.623	75.539.402	162.938.341

«Басқасы» бабына есептелген, шығарылған борыштық бағалы қағаздар, несиелік ұйымдардың қаражаты мен Акционерден алынған қарыздар бойынша төленбеген пайыздардың әсіре кіреді. Компания төленген пайыздарды операциялық қызметтен ақша ағындары ретінде жіктейді.

31. Капитал жеткіліктігі

Компания қызметіне тән тәуекелдерден қорғану мақсатында капиталдың жеткіліктілік деңгейін белсенді басқаруды жүзеге асырады. Компания капиталының жеткіліктілігі өзге әдістермен қатар Компания қызметін қадағалауды жүзеге асыру кезінде ҚРҰБ мен 1988 жылғы Базель келісімімен белгілеген коэффициенттерді қолдана отырып бақыланады.

2017 және 2016 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Компания капиталға қатысты заңнамада белгіленген барлық сыртқы талаптарды толық орындады.

Компания үшін капиталды басқарудың негізгі мақсаты Компанияның капиталға қатысты сыртқы талаптарды сақтауынан және жоғары несиелік рейтинг пен қызметті жүзеге асыру мен акционерлік құнды максималдандыруға қажет капитал жеткіліктілігінің нормативтерін ұстап тұруды қамтамасыз етуден тұрады.

ҚРҰБ белгілеген капитал жеткіліктілігінің коэффициенті

ҚРҰБ банк қызметінің жекелеген түрлерімен айналысатын компаниялардан 6,0% мөлшерінде 1-деңгейдегі капиталдың жеткіліктілік коэффициентін және активтердің 6,0% мөлшерінде 2-деңгейдегі капиталдың жеткіліктілік коэффициентін қолдауын және капиталдың жалпы жеткіліктілік коэффициентін тәуекелді ескере отырып алынған активтердің 12,0% мөлшерінде қолдауды талап етеді. 31 желтоқсанға осы негізде Компания капиталының жеткіліктілік коэффициенті былайша болды:

	2017 жыл	2016 жыл
Бірінші деңгейдегі капитал	99.106.240	96.087.808
Екінші деңгейдегі капитал	3.572.220	3.228.629
Капитал жиыны	102.678.460	99.316.437
Активтер	282.812.764	286.783.222
Тәуекелді ескере отырып алынған активтер, шартты және ықтимал міндеттемелер	287.943.904	267.564.893
Операциялық тәуекел	7.868.464	4.008.320
Капитал жеткіліктілігінің коэффициенті (к1) 6,0% кем емес	35,04%	33,51%
Капитал жеткіліктілігінің коэффициенті (к1-2) 6,0% кем емес	34,42%	35,91%
Капитал жеткіліктілігінің коэффициенті (к1-3) 12,0% кем емес	34,71%	36,57%

*(мың теңгемен)***31. Капитал жеткіліктігі (жалғасы)****1988 жылғы Базель келісімі бойынша капитал жеткіліктілігінің нормативі**

31 желтоқсанға нарықтық тәуекелді қосуға қатысты кейінгі түзетулерді ескере отырып, 1988 жылғы Базель келісімінің ережелеріне сәйкес есептелген Компания капиталының жеткіліктілік нормативі былайша болды:

	2017 жыл	2016 жыл
Бірінші деңгейдегі капитал	99.106.240	96.087.808
Екінші деңгейдегі капитал	3.572.220	3.228.629
Капитал жиыны	102.678.460	99.316.437
Тәуекелді ескере отырып алынған активтер	282.172.412	261.742.218
1 деңгейдегі капитал жеткіліктілігінің нормативі	35,12%	36,71%
Капитал жеткіліктілігінің жалпы нормативі	36,39%	37,94%